

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULECA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — *Režija vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— B.*
 EKSKLJUCIJSKO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
 UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO
 Računi pri poštno čekovnem zavodu:
 Ljubljana številka 10-351
 CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
 estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Uničevanje anglosaškega brodograja v Sredozemlju

Štiri sovražne prevozne ladje potopljene, dve nadaljnji in en rušilec težko poškodovan — 53 angleških in ameriških letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 22. maja naslednje 1092. vojno poročilo:

Naša torpedna letala in nočni bombniki so v bližini tuniske obale napadli sovražni konvoj: 5000 tonska petrolejska ladja in neki parnik, ki sta bila zadeta od torpedov, sta se potopila; neka tretja edinica, brzokotna torpedna ladja, pa se je zadela od bomb vnela.

Nemška bojna letala so metala bombe na letališča na Malti in povzročila obsežne požare; lovci v spremstvu so sestrelili dve letali tipa »Spitfire«.

Sovražne letalske skupine so se pojavile nad kralji Messinske ožine, Sicilije, Sardinije in nad Pantellerijo; znatna škoda je bila povzročena na stanovanjskih hišah v Messina in v Reggio Calabria, kjer je bomba pogodila najdenišnico.

Sovražnik je izgubil 27 letal; 19 so jih sestrelili italijansko-nemški lovci, 8 pa uničili protiletalske baterije, med njimi 2 nad Sardinijo, 3 nad Pantellerijo in 3 nad Messino.

Doslej ugotovljene žrtve zaradi letalskih napadov, ki jih omenja današnje poročilo, znašajo skupno 100 mrtvih in 102 ranjenih v Reggio Calabria in Villi S. Giovanni ter 4 mrtve in 10 ranjenih v Messina.

V akcijah proti sovražnemu konvoju, ki so ga napadle naše letalske skupine in o čemer poročata današnje poročilo, so se odlikovali posadke pod vodstvom oficirjev: kapitan Cerquignia Carla iz Trieste, poročnik Sermida Giancarla iz Milana in podporočnik Velle Nataleja iz Rima.

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 23. maja naslednje 1093. vojno poročilo:

Naše letalsko orodje je prizadelo nove udarce sovražni plovbi vzdolž alžirsko-tu-

niske obale. Zadeta od torpeda se je potopila 8000-tonska trgovska ladja in obenem je eksplodirala petrolejska ladja enake toneže in se potem pogreznila. Razen tega sta bila v osrednjem Sredozemskem morju zadeta 7000-tonski parnik in en torpedni rušilec.

Sovražni napadi na središču Sicilije so povzročili omejeno število žrtev in škodo majhnega pomena. Nad otokom je bilo sestreljenih 26 letal in sicer 16 po italijansko-nemških lovcih, 10 pa po protiletalskem topništvu.

Izgube med civilnim prebivalstvom zaradi napadov, o katerih poročata današnje uradno poročilo, so naslednje: v pokrajini Agrigento 17 mrtvih in 43 ranjenih, v pokrajini Trapani pa 8 mrtvih in 30 ranjenih.

Zara goreče pozdravlja bataljone Črnih srajc

Zara, 23. maja s. Tukajšnje prebivalstvo je pozdravilo s toplimi manifestacijami bataljone Črnih srajc, sestavljenih po večini iz skvadristov, ki so premešeni v druga uporabnostna področja. Guverner Dalmazije je sprejel poveljnika skupine in mu izrazil pohvalo zaradi hrabrega zadržanja oddelkov. Prefekt Barbera, ki ima čin generala Milice, je izročil bataljonom znake, posvečene slavnim padlim, zvezni tajnik pa je sporočil skvadristom pozdrav Stranke ter obdaroval vse legionarje. Železni oddelki so defilirali pred divizijskim poveljnikom, ki je Črne srajce goreče pozdravil in izrazil svoj ponos, ker poveljuje vojakom tako trdne fašistične prekaljenosti. Pred odhodom iz Zare so se bataljoni poklonili v svetilih padlih v vojni in Revoluciji.

NERAZRUŠNA VZAJEMNOST SIL OSI

Izmenjava brzotvornih čestitk voditeljev Italije in Nemčije ob četrti obletnici podpisa jeklenega pakta

Rim, 22. maja s. Ob četrti obletnici podpisa italijansko-nemške pogodbe so voditelji obeh sil izmenjali naslednje brzotvorne čestitke:

»Nj. Vel. Kralju in Cesarju!

Ob današnji obletnici v spomin četrtega povratka dneva, ko je bila svedčano podpisana pogodba prijateljstva in orožja med našima dvema narodoma, prosim Vaše Veličanstvo, da sprejmete moje najpriskrenejše pozdrave ter najiskrenejše čestitke moje in nemškega naroda za srečo in bodočnost Italije in za borbo njenega orožja. — Adolf Hitler.

»Führerju!

Ob četrti obletnici zavezniške pogodbe, ki družil naše narode, Vam, Führer, želim poslati najpriskrenejše želje za veličino in uspehe nemškega naroda v zavesti, da bo vrednost našega orožja morala zmagati! — Viktor Emanuel.

»Ekscelenci, sefu italijanske vlade Benitu Mussoliniju!

Duce, o priliki obletnice dneva, ko sta se naši dve zemlji — sedaj so od tega štiri leta — združili v nerazrušljivo skupnost v borbi in usodi s sklenitvijo prijateljske in zavezniške pogodbe, Vam pošiljam pozdrave in imenu vsega nemškega naroda in moje pozdrave ter najbolj iskrene in tople želje. Spominjam se tudi s čustvi prisrčne vzajemnosti junaških bojev italijanskih Oboroženih sil v skupni veliki borbi za svobodo in bodočnost naših narodov in izražam svoje nezlomljive prepričanje, da se bodo na koncu teh zgodovinskih dogodkov z ogromnim obsegom prispevkov in žrtev, ki jih je bilo treba dati, zaključili z najvišjim plačilom in sicer s slavno zmago naše pravice stvari. — Vaš Adolf Hitler.

»Führerju!

Danes ob četrti obletnici podpisa zgodovinske pogodbe in v času, ko naše vojske in naši narodi vzdržujejo junaško borbo proti skupnim sovražnikom, Vam želim, Führer, ponovno potrditi nerazrušljivo vzajemnost v orožju in čustvih fašistične Italije za narodno-socialistično Nemčijo, ka-

kor tudi naše popolno zaupanje v zmago sil OSI in trojnega pakta. — Mussolini.

»Ekscelenci sefu kr. italijanske vlade Benitu Mussoliniju!

Za današnjo obletnico zaključitve pogodbe, s katero sta se Nemčija in Italija povezali v jekleni blok, da bi jamčili in zagotovili svoje življenjske pravice, Vas prosim, Duce, da sprejmete moje pozdrave in najbolj iskrene in prisrčne čestitke. Vem, da sem združen z Vami v gotovosti, da se bo ta trda borba končala s porazom naših nasprotnikov in prinesla srečno bodočnost nemškemu in italijanskemu narodu ter njihovim zaveznikom. — Joachim v. Ribbentrop.

»V. Ribbentropu!

Ko Italija slavi četrto obletnico podpisa one pogodbe, ki je Nemčijo in Italijo danes združila v pobratimstvo orožja in ju skupne borbe vedno bolj vežejo, Vam pošiljam svoj pozdrav skupno z željo za končno zmago naših vojsk. — Mussolini.

Močni odmevi v tisku

Madrid, 23. maja s. Četrta obletnica jeklenega pakta je močno odmevala v kroniki in komentarjih listov. List »Arriba« piše, da je pakt vojaško in politično zavezništvo dveh narodov, ki se dvigata kot ogromen branik pred boljševiško nevarnostjo. Pakt ima tudi konstruktiven značaj. Ob četrti obletnici pakta sta Italija in Nemčija znova potrdili sklep, da se bosta borili do dokončne zmage.

Budimpešta, 22. maja s. Večerni listi razpravljajo o obletnici podpisa jeklenega pakta ter objavljajo z velikim poudarkom brzotvorne čestitke, ki so jih ob tej priliki izmenjali Kralj in Cesar ter Hitler in Duce ter Hitler. Listi podčrtavajo, da je jekleni pakt diplomatski instrument, ki zagotavlja Evropi mir in pravičnost.

Bukarešta, 22. maja s. Rumunski tisk objavlja z največjim poudarkom poročilo o izmenjavi brzotvornih čestitk Kraljem in Cesarjem, Ducejem, Hitlerjem in Ribbentropom ob obletnici podpisa jeklenega pakta. List »Porunca Vremi« piše, da se italijanske in nemške armade že štiri leta bore junaško

na vseh frontah celine proti skupnemu sovražniku, oba naroda pa sta strnjena v vzajemnosti in skupni usodi. Zavezniška pogodba med Italijo in Nemčijo je prestala že najhujše preizkušnje in ta vojna samo potrjuje življenjsko italijansko-nemško prijateljstvo, ki tvori temelj jutrišnje Evrope.

Oslo, 22. maja s. Vsi listi objavljajo na najbolj vidnih mestih članke in komentarje v zvezi s četrto obletnico podpisa jeklenega pakta. V njih se posebno poudarja nerazrušljivo povezanost v borbi, ki jo italijanski in nemški narod skupno s svojimi zavezniki s tako vrednostjo vzdržuje proti tlačiteljem Evrope, anglosaškim plutokratom in boljševikom.

Vladar otvoril razstavo mladih madžarskih umetnikov

Rim, 23. maja s. Vel. Kralj in Cesar je davi otvoril letno razstavo gojencev Kr. akademije Madžarske. V palači Falconieri so Vladarja sprejeli ministri za narodno vzgojo in minister za ljudsko kulturo Eksce. Biggini in Eksce. Polverelli, minister Madžarske pri Kviralu Zoltan Mariassy in direktor Kr. madžarske akademije Stefan Genthén.

Vel. Kralj in Cesar, ki so ga navzoči sprejeli z gorečimi manifestacijami, je skrbno pregledal razstavo s 73 deli, slikami, risbami in kipi, ter se je živo zanimal za razstavljena dela. Cestital je mladim umetnikom razstavljavcem Alojziju Cirjakiju, Francu Laberczu, Friderku Mátaynu, Dioniziju Oszu, Heleni Spanji, Juliju Szamlaju, Ladislavu Szaboju in Ibriju Szuchyju. Ko je zapustil palačo Falconieri, so povabljeni v občinstvo Vladoju ponovno pridili toplo manifestacijo.

Plemenit dar vojvodinje D'Aosta matere

Neapelj, 23. maja s. Nj. Vis. vojvodinja D'Aosta-mati je poslala prefektu 10.000 lir v dobrodelne namene. Eksce. enca prefekt se je vzvišeni princezi zahvalil za novo zopetno podporo v prid neapeljskega prebivalstva.

Tiger je najmočnejši tank

Berlin, 22. maja s. Na konferenci tiska je neki tuji novinar vprašal, če je znano kaj o velikem oklopnem vozu, ki naj bi ga bili zgradili v Sovjetski zvezi kot protitipek proti nemškemu »Tigru« in ki naj bi ga bili boljševiki imenovali »Kutuzov«. Vojaški zastopnik na konferenci je odgovoril, da so edine vesti o tem izšle v listih in pri sovražni propagandi. Na bojiščih takega voza še niso videli nikoli. Isti predstavnik je potem še poudaril, da bi »Tiger« ne bil več največji nemški oklopni voz, brž ko bi bil zgrajen drug še večji.

Letalstvo je neutrudno nadaljevalo svoje delo na vseh vzhodnih frontah, razbijajoč oskrbovalne poti, letališča in prekladalna središča nasprotnika.

Ob srednjem toku Donca so se tudi večeraj izjalovili zaradi naglega posega nemških nadzorovalnih postojank vsi poizkusi boljševikov za prekočenje reke. Uničenih je bilo nekaj izkrcavalnih čolnov s posadkami. Zajeta sta bila dva čolna z veliko količino streliva.

Letalstvo je neutrudno nadaljevalo svoje delo na vseh vzhodnih frontah, razbijajoč oskrbovalne poti, letališča in prekladalna središča nasprotnika.

Krajevni boji na vzhodu

Izjalovljeni sovražni napadalni poskusi — Uničevanje sovjetskih oskrbovalnih sredstev

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 22. maja. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Krajevni sovjetski napadi severno od Liscanske in južnozapadno od Suhinčev so se izjalovili deloma v borbah moža proti možu z velikimi izgubami sovražnika. Letalstvo je podpiralo obrambne boje vojske z neprestanimi napadi strogolavnih in bojnih letal.

V zaledju srednjega odseka vzhodne fronte je bilo razdeljenih 15 tabornov top, ki so bile uničene ter zaplenjene mnogo orožja in zalog.

Na ostali vzhodni fronti samo obojestransko delovanje izvidniških in napadalnih oddelkov.

V vodah Ribiškega polotoka je bil s bombnim zadetkom potopljen sovražni 4000 tonski tovorni parnik.

V Sredozemlju je letalstvo večeraj uničilo 18 sovražnih letal. Pod lovsko zaščito napadajoča nemška brza bojna letala so večeraj podnevi z dobrim učinkom obstreljevala letalska oporišča na otoku Ma'ti.

Pri dnevnem letalskem napadu sovražnika na Nemški zaliv je imelo prebivalstvo izgube. V mestnih področjih Wilhelmsbada in Emdena je bila povzročena večja škoda. Lovci in protiletalsko topništvo na morju in na kopnem so sestrelili 17 napadajočih štirimotornih bombnikov. Dve nemški lovski letali sta bili izgubljeni v letalskih bojih. Med poletni nad zasledeno zapadno ozemlje so bila uničena štiri sovražna letala.

V noči na 22. maj so brzi bombniki ponovno obstreljevali posamezne vojaške cilje na področju Londona in ob južni obali Anglije. Izgubili smo eno letalo.

Pri posameznih sovražnih in vzemirjevalnih poletih so letala ponoči priletela nad zapadno in severno državno ozemlje.

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 23. maja. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti nobenega bistvenega bojnega delovanja.

Letalstvo je uničilo ob kavkaški obali več sovjetskih ladij za prevoz iz zaledja in izvajalo težke bombne napade na železniške prevoze in važna sovjetska razkladišča.

Nemška lahka bojna letala so potopila v vodah visokega severa sovražno 3000-tonsko trgovsko ladjo.

V Sredozemlju so nemški lovci in protiletalsko topništvo 22. maja sestrelili 20 sovražnih letal.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 22. maja s. Finski glavni stan objavlja:

V zadnjih 24 urah se ni zgodilo nič pomembnega na kopnih frontah, izredno živahno pa je bilo letalsko udejstvovanje. Finske letalske sile so silovito bombardirale neko sovjetsko železniško postajo in začele postajna poslopja in vlakne ter požarile požare. Med tremi srditimi bo-

Seja odbora za oskrbo pod predsedstvom Duceja

Zadovoljivo stanje prehrane — Ducejeva navodila za dosledno izvajanje izdanih ukrepov

Rim, 23. maja s. 22. t. m. se je sestal pod Ducejevim predsedstvom medministrski vzporedni odbor za oskrbo in cene. Navzočni so bili vsi člani odbora.

STANJE PREHRANE

Minister za poljedelstvo je poročal o stanju prehrane in prikazal zlasti dosežene uspehe v odseku žitaric, kateri uspehi zagotavljajo spojitve z bližnjo žetvijo v skladu s svojo določeno programom. Sistematično nadzorovanje potrošnje, omejevalna disciplina v mleviski industriji in zlasti vneto delo poljedelcev Stranke pod pokroviteljstvom zveznih tajnikov in tajnikov fašija v svrhu totalne izročitve žita v zbirališča, so čimtelji, ki so omogočili uresničenje oskrbovalnih načrtov v tem važnem odseku. Odbor je poudaril, da se stanje prehrane lahko smatra v celoti za zadovoljivo, upoštevajoč sedanjo neizbežno dobo spajanja zimske in pomladanske proizvodnje.

DISCIPLINIRANJE ŽETVE

Nato je minister za poljedelstvo očrtal ukrepe, ki urejajo nadzorovanje mlave, ugotavljanje proizvodnje in izročitve žita prihodnje žetve v zbirališča. Ti ukrepi se nanašajo na celotni pridelek žita, določajo odgovornost voditelja poljedelskega podjetja tudi glede prijave proizvodnje s strani kolonov, najemnikov in sonajemnikov. De-

lovanje občinskih uradov za ugotavljanje poljedelske proizvodnje in nadzorovanje mlave bo izvedeno v vseh pokrajinah z vojaškimi in civilnimi osebami. Nadzorovano delovanje pod vodstvom prefektov bo izvajala policija, kar bo preprečilo sleherni možnost izmikanja tistih, ki mislijo, da se lahko odtegnejo obvezam, katere večina proizvajalcev izvršuje z vedro zavestjo in ima zato pravico zahtevati, da predpise vsi spoštujejo.

Duce je govoril in podčrtal važnost navodil ministra za poljedelstvo glede discipline žetve in zbiranja, katere je odbor odobril. Duce je poudaril, da bodo zavestno izvajanje teh odločb ter sistematične akcije policije in zlasti Kr. karabinerjev proti črni borzi omogočile zboljšanje obrov glavni živili za prehrano.

ODBITKI ZA PRIDELOVALCE

Po poročilu ministra za poljedelstvo je odbor končno določil naslednje količine žita, katere bodo pridelovalci lahko odbržali za družinsko potrošnjo: ročni pridelovalci (vštetni so koloni, pridruženiki, sodelavci itd.) 200 kg. proizvajalci, ki niso ročni pridelovalci in neposredno vodijo podjetje ter sorodne kategorije: 110 kg. Odbitki za setev so bili določeni v količini kakor lani.

Odbor se bo zopet sestal in obravnaval nadaljnja vprašanja na dnevnem redu v ponedeljek 31. maja.

Popolna solidarnost Madžarske z Oslo

Odlične in jasne izjave vodilnih madžarskih politikov

Debrecin, 23. maja s. Na velikem zborovanju vladne stranke je govoril predsednik stranke Lukacs. Izrazil je neomajno vero v zmago OSI, poveljeval patriotizem delavcev in njih delo, s katerim se je proizvodnja države do skrajnosti ojačila. Naznanil je, da bo v kratkem predložil parlamentu osnutek zakona o novih davkih na vojne dobičke in židovska premoženja. Minister je nadalje hudo ožigosil defetistično zadržanje Židov, ki ne živijo v skladu z resnostjo trenutka. Pri tem bodo izdani nadaljnji, še strožji ukrepi.

Na istem zborovanju je govoril tudi predsednik zbornice Tasnady Nagy, ki je med drugim izjavil, da se morajo Madžari še naprej boriti za uresničenje novega evropskega reda, ki bo značilno svobodo za evropske narode ter konec boljševiške nevarnosti in anglosaške sebičnosti. Za doseg tega cilja sodeluje Madžarska z vsemi svojimi močmi v borbi mladih narodov, ki se bo morala zaključiti s porazom boljševizma in dati svetu pravičen in trajen mir. Zmaga OSI bo tudi zmaga Madžarske.

O slinih načelih je govoril minister za propagando Antal na nekem zborovanju madžarske mladine v Lilafüedu, ko je izjavil, da je Madžarska v sedanji vojni izbrala pot, po kateri hoče hoditi za vsako ceno, zvesta svojemu tisočletnemu poslanstvu omike.

Šef kabineta ministra za korporacije

Rim, 22. maja s. Minister za korporacije je imenoval za svojega šefa kabineta dr. Anselma Anselmija, generalnega direktorja za delo in socialno skrbstvo.

Razpis prostih mest v Kr. letalski akademiji

Rim, 23. maja s. Minister za letalstvo je te dni razpisal 250 prostih mest v Kr. letalski akademiji v Caserti, iz katere prihajajo letalski častniki za aktivno službo. Akademija traja tri leta. Prošnje za sprejem se morajo predložiti poveljstvu letalske akademije najkasneje do 15. junija.

Bolgarski obisk v Budimpešti

Budimpešta, 21. maja s. Načelnik bolgarskega glavnega štaba maršal Lukacs je prisel v Budimpešto in je vrnil lankoletni obisk načelniku madžarskega glavnega štaba Szombathelyju.

Uvedba živilskih nakaznic na Portugalskem

Lizbona, 23. maja s. Listi javljajo, da se bodo od jutri naprej začele na Portugalskem razdeljevati živilske nakaznice za prebivalstvo.

Gostovanje igralske skupine „Renzo Ricci“

Igra „Amarsi così“, delo sodobnega italijanskega avtorja, ki bo uprizorjena danes

Igra »Amarsi così«, ki jo bo uprizorila Riccijeva igralska družina danes v ponedeljek v Drami, je delo italijanskega sodobnega avtorja Tirijsa. Riccijevi gostujejo s tem delom (poleg drugih) po vsej Italiji. Vsebinska igra, tridejanska komedija, je sledeča:

Bogati, ugledni Airoldi izgubi v stanovanju neke dvomljive ženske svojo listino. Njegov naslednik pri njej jo najde. Slučaj hoče, da je to Airoldijev prijatelj Gianfranco Scala, ki se je povrnil po dolgi odsotnosti v rojno mesto. Nahaja se v obupnem položaju in vidi v najdeni listnici svojo rešitev. Vrne jo lastniku in mu pove, da jebral pismo, ki je bilo poleg tisočakov v njej in bi utegnilo močno škodovati lastniku, če bi javnost izvedela za njegovo vsebino. Ker se Airoldi tega boji, sprejme z odprtimi rokami prijatelja, mu ponudi sijajno plačano mesto in roko svoje pastorkice Simonelle, ki živi neprijetno v njegovi družini. Gianfranco ne odbije predloga.

Da bi spoznal Simonello, je pogosto v Airoldovi hiši. Tam spregleda goljufije obeh Airoldijevih hčera in njihovih zaročencev, se jim smehlja in jih zasmejuje.

Med njim in Simonello se razvije simpatija. Vendar se obotavlja, da bi zaprosil za njeno roko, ker ga je strah »meščanskega« pojmovanja zakona. Ko namerava to dopovedati Simonelli, ga ona prehitita. Razlikuje se od povprečnih meščanskih deklet. Studirala je, promovirala in si želi popolne neodvisnosti. Čeprav ima Gianfranco rada, se noče poročiti. Oba zapustita Airoldov dom, sta svobodna od vseh konvencionalnosti in

odločena, pretrgati to zvezo, čim bo konec ljubezni.

Ze delj časa živita skupaj v hotelski sobi. Ker Gianfranco nima več denarja in se noče pustiti vzdrževati od Simonelle, ji predlaga, naj živita vsak zase. Kljub temu, da zaradi tega trpi, ustreže dekle njegovi želji. Toda pove mu, da se čuti mater in da je prosila pomoči pri svoji materi. Noče, da bi ga vezala zavest očetovstva in ga prosi, naj se čuti povsem svobodnega. Gianfranco je zmeden. Njegov prvi nagib je odpor, vendar nima moči, da bi zapustil Simonello. In ker jo hoče Airoldi še razvediniti, ostane Gianfranco pri njej, da bi jo branil in prisilil Airoldija h kapitulaciji.

Italijanska revija »Il dramma« je priločila o tej Riccijevi uprizoritvi sledečo kritiko:

Večer je imel priraden uspeh. Igralci so bili ponovno pozvani pred zastor in občinstvo je slavilo tudi avtorja.

Uspeh komedije te vrste zavisi prave od igralske virtuoznosti. Renzo Ricci razpolaga s presenetljivo spretnostjo v dajanju tola in barv, s katerimi osvaja občinstvo in mu ne da časa, da bi utegnilo razmišljati ali ocenjevati njihovo vrednost. Bil je sijajen in vsega občudovanja vreden interpret. — Eva Magni podaja Simonello z veliko tenkočutnostjo in ji zna dati posebno v zadnjem dejanju gnjiljivo poudarke. Martelli in Braccini sta prebistrala svoji vlogi s svojo občinstvo spretnostjo. Dobri so bili tudi De Giorgijeva, Botinjeva, Oppi in Bianchi.

Sprejem voditeljev lovske in ribiške zveze pri Visokem komisarju

Ljubljana, 22. maja 1943-XXI

Visoki komisar je sprejel v vladi palači ob navzočnosti viceprefekta dr. Davida, zaupnika CONI-a Burattija in šefa upravne službe Vis. komisarijata voditelje lovske in ribiške zveze v Ljubljani.

Navzoči so bili za Zvezo lovcov predsednik odvetnik dr. Krejčič, podpredsednik gosp. Pogačnik, predsednik Lovske družbe v Ljubljani odvetnik dr. Tavčar, tajnik zveze Mladci in blagajnik Novak; za Zvezo ribičev za predsednik g. Bogataj, podpredsednik dr. Božič, predsednik Ribiškega društva g. Pustolosek in tajnik zveze dr. Bevik.

Po poročilih predsednikov je Visoki komisar protulil razna predložena vprašanja in odločil, naj se rešijo v skladu s sedanjimi vojnimi stanjem in položajem pokrajine.

Za lov se bodo pripravili ukrepi glede ukinitve plačevanja prispevkov lovskih društev in drugih davkov, ki se tičejo lova.

Za ribištvo je bilo sklenjeno, da se bo še nadalje vlagal ribji zarod v vode, ki so primerne za razmnoževanje.

Posebne določbe bodo izdane, da se prepreči zloraba lova in ribolova, zlasti z uporabljanjem prepovedanih in škodljivih sredstev.

NEDELJSKI SPORT

Dve izdatni zmagi ob zaključku prve polovice

14 zgoditkov je potrdilo dasedanje stanje v obeh tabelah domačega nogometnega prvenstva — Zmagala sta Ljubljana in Žabjak

Ljubljana, 24. maja.

Nogometno prvenstvo ljubljanske zveze je zaključilo z večeršnjim VI. kolom prvo polovico. Zaključni tekmi sta popolnoma razjasnili položaj, ker se je med moštvi obeh skupin uveljavila tudi po točkah vidna razlika.

V prvem razredu je Ljubljana izdatno zmago nad Tobačno tovarno prešla v samostojno vodstvo, ki ga nedvomno upravičeno zasluži. V vseh treh nastopih je bila zmagovalna in je samo Marsu »spelo, da ji je klonil s tesnim izidom. Po kakovosti igre je Ljubljana danes še vedno naše daleko najboljši moštvo. Drugo mesto je pripadlo Hermesu bolj po sreči kakor zasluženju. Hermežani bodo morali v drugi polovici krepko zagrabit vsako priložnost, da jim sedanjí častni položaj ne uide. Mars se gotovo ne bo dal kar tako odriniti. Tobačna tovarna je pokazala mnogo ambicij. Nepremišljena poteza ji je onemogočila ugodnejši plama, časi je po splošnih kakovostih posameznih moštven njen položaj v razpredelnici pravičen.

Po večeršnjih zmagi Ljubljane je stanje v razpredelnici prvega razreda naslednje:

Ljubljana	3	3	0	0	15:5	6
Hermes	3	2	0	1	6:5	4
Mars	3	1	0	2	7:9	2
Tob. tovarna	3	0	0	3	3:12	0

V drugem razredu si je vodstvo zagotovila že prejšnjo nedeljo Mladika, ki kakor Ljubljana v prvem, nima določene tekme. Vrstni red ostalih se je izjemil že med tednom, ko je zveza razveljavila Korotanova zmago nad Žabjakom. Večeraj je Žabjak z visoko zmago nad Vičem stanje je potrdil. Šentjakobčani so kakor Hermežani v prvem razredu prišli na drugo mesto s pomočjo nasprotnikov nesolnosti. Korotan je danes boljše moštvo kakor Žabjak in bo slednji imel v povratnih tekmah kljub svoji močni volji, da se obdrži na drugem mestu, težko stališče. Vič je obsedel na dnu, ker so bile vse prirediteljske zanj še pretežke. Ni izključeno, da se bo v drugi polovici popravil.

V tabeli drugega razreda je sedaj naslednji položaj:

Mladika	3	3	0	0	11:3	6
Žabjak	3	2	0	1	9:2	4
Korotan	3	1	0	2	6:8	2
Vič	3	0	0	3	3:16	0

Sedmo oziroma prvo povratno kolo bo prineslo prihodnjo nedeljo v prvem razredu srečanje med Tobačno tovarno in Hermesom, v drugem pa med Mladiko in Žabjakom.

Žabjak — Vič 7:0 (3:0)

Izd je vsekakor nekoliko previsok. Žabjak je bil sicer v vseh vrstah boljši, razlika pa ni bila tolikšna, kakor bi mogli sklepati po »olimpijskem« rezultatu. Pokazal je predvsem več borbenosti, prodornosti in dobrega starta. Ker je večina njegovih igralcev močne telesne konstitucije, se je s temi lastnostmi z lahkoto uveljavila proti mladim in šibkim Vičanom. Snila za tehnično igro pa so pokazali Vičani več. Žal, napad ni znal izkoristiti niti ene izmed mnogih priložnosti pred vratmi. Hud poraz gre v celoti na rovaš nedorede obrambe.

Ze v prvi minuti je Vič imel 100% priložnost za zgoditek. Toda napadalec, ki je bil sam z žogo dva metra pred praznimi vratmi, jo je začetniško nerodno zapravil. Kasneje se je počasi uveljavil Žabjak, vendar je šel prvi strel na vrata Vičanov šele v 10. minuti. Vič je bil ponovno v krasnem položaju, zaradi mečkanja pa se je Žabjakovi obrambi posrečilo zadnji hip poslati žogo v kot, ki je ostal neizrabljen. V 18. minuti je Žabjakova premoč prvic prila do izraza. Leva zveza je ustrelila žogo z 10 m neubranljivo v mrežo Viča. Vičani so bili takoj nato zopet pred vrati Žabjaka, toda tudi tokrat so zapravili dve možnosti za izenačenje. V 23. minuti je bilo uspešno je bil iz prostega strela s 16 m črte postavljen rezultat prvega polčasa 3:0 za Žabjak. Proti koncu so Vičani opet nevarno napadali, niso pa dosegli nobenega uspeha. Razmerje kotov je bilo v prvem polčasu 4:3 za Vič.

V drugem polčasu je pripadalo začetnih 20 minut Vičanom. Igralo se je pretežno v Žabjakovi polovici. Nato pa so Vičani popolnoma popustili in Žabjak je zopet zagospodaril po igrišču. Svojo premoč je znal izkoristiti: v 27. minuti je povisalo desno krilo, v 30. levo krilo, v 36. leva zveza in v 37. srednji napadalec. 7:0 za Žabjak. Kti 6:5 za Vič.

Sodil je dobro Kos.

Iz Srbije

— Novi možje vodijo srbsko združništvo. Ministrski predsednik je imenoval nove uprave v vodstvu srbskega združništva. Za predsednika upravnega sveta glavne zadrzne zveze v Beogradu je bil imenovan senjor srbskega združništva Mihajlo Avramović, za predsednika nadzornega odbora vseučiliški prof. Stjepan Dimitrijević, za predsednika glavne zveze Srbskih kmetijskih združenj profesor na kmetijski fakulteti beogradske univerze dr. Tanasije Mitrović, za predsednika nadzornega odbora pa bivši minister Andra Starić. Med novimi člani upravnih in nadzornih odborov obeh Zadrznih zvez so dekan kmetijske fakultete dr. Mihajlo Gradojević, pomočnik ministra za narodno gospodarstvo dr. Svetozar Spanačević, guverner Narodne banke dr. Mirko Kosić, član državnega sveta dr. Stjepan Ivančić, kasalski sodnik dr. Ceda Marjanović, vseučiliški profesor dr. Tihomir Gjorgijević in predsednik Zveze nabavljajlnih združenj državnih uslužbencev Miloš Štibler.

— Willy Badel padel na vzhodnem bojišču. Na vzhodnem bojišču je padel vođa študentov nemške narodnostne manjšine v bivši Jégoslaviji Willy Badel. Bil je med prvimi Nemci, v bivši Jugoslaviji, ki so se prestovljno javili in odšli na bojišče.

la do konca še vedno v premoči. Nevaren je bil prosti strel s 16 m črte. Lahov strel pa je šel tik mimo vrat. Igra se je končala s kotom za Ljubljano. Razmerje kotov 10:1 za Ljubljano.

Sodnik je bil za nekatere prestopke zelo prizaneseljiv, za druge pa prestrog. Glede cev okoli 8:0.

Prvenstvo rezerv in mladine

Prvo kolo prvenstva rezerv in mladine je obsegalo dve tekmi iz skupine rezerv in tri iz mladinske skupine. Obe rezervni tekmi sta se končali z enakim izidom. Mars je premagal za Kolinsko tovarno Hermes 2:1 (2:0), Ljubljana pa na Rakovniku Korotan 2:1 (1:1).

Glavni mladinski spored je bil na igrišču Ljubljane. Izkazala se je mladina Tobačne tovarne, ki je premagala mladino Žabjaka z najvišjim večeršnjim izidom 10:0 (6:0). Mladina Ljubljane je podlegla mladini Mladike 0:1 (0:0). Tretja tekma je bila na igrišču Marsa, Mladina Viča, ki je v podobni lansk konkurenci zmagala, je premagala mladino Marsa 4:0 (1:0).

Izidi tekem v Italiji

V pokalnem polfinalu je večeraj Torino na svojem igrišču premagal Romo 3:1 (1:0). Venezia pa Genovo 3:0 (2:0). Prva tekma je bila zaključena 6 minut pred regularnim koncem, ker se je vnel prepir o pravilnosti zadnjega zgoditka. Rezultat iz Eneetk je senzacija, ki jo je malo kdo pričakoval.

V diviziji B se položaj razvija ugodno za Brescia, ki je premagala Napoli, Modena pa je izgubila tekmo z Anconitano. Odločilna bo prihodnja nedelja, ko se pomerita Brescia in Modena. Rezultati večeršnjih tekem so:

Videm: Udinese-Cremone 2:2, Siena: Siena-Savona 5:0, Lodi: Fanfulla-Pisa 5:2, Rim: Mater-Pro Patria 3:2, Padova: Padova-Novara 1:1, Spezia: Alessandria-Spezia 1:0, Ancona: Anconitana-Modena 1:0, Brescia: Brescia-Napoli 1:0.

Stanje v tabeli: Modena in Brescia 41 točk, Napoli 40, Pisa 36, Pro Patria 35, Spezia in Cremone 32, Pescara 30, Fanfulla 29, Anconitana in Padova 28, Alessandria in Mater 26, Udinese 25, Novara 24, Siena 23 in Savona 16 točk.

Kvalifikacijska tekma med Pro Gorizio in Verono se je končala neodločeno 0:0.

— Četrta etapa vojne krožne dirke po Italiji je bila večeraj po Laziu s startom in ciljem v Rimu v okviru dirke za Veliko rimsko nagrado. Zmagal je Servadei iz Forlija, ki je prišel na cilj v 7:24:27 ali s hitrostjo 33.123 km na uro. Drugi je bil Ricci, tretji in četrti Marabelli in Magni, peti Crippa, Favalli in Bartali nista startala. V skupni oceni vodi z veliko prednostjo Servadei, ki ima 21 točk.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Ponedeljek, 24. maja: Janez P. Marija, pomočnica kristjanov.

DANASJE PRIREDITVE

Kino Matica: Tri dunajska dekleta.
Kino Sloga: Samo eno noč.
Kino Union: Turbina.
Kino Moste: Džungla in Hči viharja.
Razstava mladih slikarjev in kiparjev v Jakopičevem paviljonu, odprta od 9.30 do 19.

Razstava Edo Deržaj v Obersnelovi galeriji, odprta od 8. do 18.30.

DEZURNE LEKARNE

Danes: dr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6; Hočevar, Celovška cesta 62; Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Ponedeljek, 24. maja, ob 18: Amarsi così. Gostovanje italijanske gledališke družine »Renzo Ricci«. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Torek, 25. maja, ob 18: Vivere insieme. Gostovanje italijanske gledališke družine »Renzo Ricci«. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Sreda, 26. maja, ob 18: Il piccolo santo. Gostovanje italijanske gledališke družine »Renzo Ricci«. Cene od 20 lir navzdol.

OPERA

Ponedeljek, 24. maja: Zaprti.
Torek, 25. maja: Zaprti.
Sreda, 26. maja, ob 18: Prodana nevesta. Red Sreda.

Cetrtek, 27. maja, ob 18: Madame Butterfly. Red Cetrtek.

Peterk, 28. maja, ob 18: Vnebovzetje B. Dev. Mar. Oratorij. Red B.

Gostovanje italijanske gledališke družine »Renzo Ricci«. V ponedeljek 24., torek 25. in sredo 26. t. m. bo gostovala v Drami skupina dramskih igralcev, katere vodja in prvi igralec je Renzo Ricci. Ta skupina spada med sedanjše štiri najboljše italijanske. Spored gostovanja je sestavljen iz dveh iger lažjega značaja: Amarsi così, Vivere insieme in drame Il piccolo santo. Opozarjamo na to nenavadno prireditve, ki nam bo dala priložnost spoznati raven italijanske drame, ki nam je bila doslej znana samo po enem primeru, ko smo videli Goldonijev »Zdravo na vasi«. Veljale bodo cene od 20 lir navzdol.

Za smeh

IZBIRA POKLICIA

— Kaj bo vaš sin. ko konča šole?
— Učitelj postane.
— Mar ima kaj smisla za pedagogijo?
— Seveda ga ima, saj je že zdaj zelo navdušen za počitnice.

NEMOGOČE

— Kaj ti je rekla žena, ko si se vrnil tako pozno ponoči domov?
— Kaj je rekla. Nemogoče je zapomniti si toliko besed.

DRUGI MOŽ

— Moj prvi mož je bil stokrat pametnejši od tebe. — pravi žena vsa objokana.
— Kar lepo molči. Oba sva se oženila s teboj.

MASER

— Jaz sem maser — se predstavi Mišič gledališkemu ravnatelju. — Pripravljen sem masirati vse vaše plesalke proti plačilu treh tisočakov.

— Dobro, če lahko takoj položite denar, lahko tudi takoj pričnete z delom — mu odgovori ravnatelj.

Hugolin Sattner: Oratorij Vnebovzetje

Po vzgledu dunajskih »sepolcrov« 17. veka zelo primerna in občutju ustrezna prireditve v Operi

Ljubljana, 24. maja.

Majskim šmarnicam in verskim prireditvam pod pokroviteljstvom ljubljanskega gospoda škofa se je pridružila tudi naša Opera z izvedbo Sattnerjevega pred leti zelo uspešno po Glasbeni Matici izvajanega oratorija v treh delih za soli, zbor in orkester po besedilu pokojnega dr. Mihaela Opeke.

Kakor že večkrat se je Opera izpremenila v koncertno dvorano in operni oder je dobil podobo cerkvenega kora z mogočnimi orglami v ozadju.

Operno ravnateljstvo je utemeljilo svojo priredbo takole:

»Iz celotne tradicije je razumljivo, da se bavi operno gledališče tudi z oratorijalno reprodukcijo — in tudi naša Opera se je že dolgo bavila z načrtom, da uvrsti v svoje redno cerno uprizorjanje od časa do časa tudi kak oratorij. Tako stopamo sedaj pred javnost s slovenskim oratorijem in sicer v časi, ki je za to primeren. Upamo, da bo Sattnerjev oratorij Marijino vnebovzetje lepo in prav odzvenel v dušah opernega občinstva.«

Ali to utemeljevanje sprejemamo ali odklanjamo, moramo pošteno priznati, da se je izvajanje izvršilo prav dostojno, pevski in orkestralno posrečeno. Pomnčenjeni operni zbor v celokupnosti ali razdeljen na ženski in moški del ter še ti posamezno razdeljeni po glasovnih skupinah ter vsemu ansamblu na čelu solisti V. Heybalova, F. Golobova, J. Lipušček, M. Dolničar in F. Lupša so se pod dirigentstvom Antona Nefata z vnozavzeli za impozantno izvirno skladbo. Prav je, da smo se tako zopet spomnili našega nepozabnega, plodovitega, za cerkveno, posvetno in za operno umetnost veseleslužnega ter končno tudi osebno izredno priklupnega blagopokojnega rojalca.

Dirigent Nefatt je vodil orkester in pevce z zgledno pozornostjo in je — poleg vodje zbora R. Simonitja — prav njegova zašluga, da se je oratorij v celoti in v neštetih posameznostih z zborom in solisti izvedel, pravilno njansirano in stopnjevano, do tolike lepote in učinkovitosti.

Duhovno usmerjena v religioznosti zasidrana Sattnerjeva uglašbitev Opekovega legendarnega besedila je dovolj bogata motivov in melodij, pa tudi čisto dramskih

šef in strojepiska

— Gospodična, — pravi šef strojepiski, — če vas ne bo motilo, bi vam narekoval pismo. Strojepisna srdito pogleda šefa, potem pa zamrmra nekaj pod nos in potisne list papirja v pisalni stroj.

— Mar se jezite? — vpraša šef in si prižge debelo cigaro. Slušim, da nekaj mrmrate.

— Seveda mrmrám.

— Zakaj pa mrmrate?

— Ker rada mrmrám. Kaj vas to moti?

— Ne, prav nič me ne moti. Nasprotno. Ljubo mi je, kajti vi, gospodična, mrmrate zelo drážestno.

— Gospod šef, — vzklíkne strojepisna, — ne delajte se duhovitega, ko v resnici niste, temveč razčistiva rajši najin položaj. Vi me ne ljubite več.

— Kaj pa govorite...

— Pravim, da me ne ljubite več. Evo, kaj govorim!

— Motite se, gospodična, temeljito se motite.

— Ne, prav nič se ne motim. Ze tri leta sem vaša strojepisna, a to je prvi primer, da zahtevate, naj vam natikpam pismo. Pismo na pisalni stroj. In to meni... ih, ih, ih...

Dekle se spusti v jok.

— Vi šefi ste vsi enaki, — pripominj in si obriše solze. — Kmalu se nas naveličate, nas ubogih strojepisnik. Le da bi se nas odkrižali, nam začnete narekovati pisma. Vem, pretveza je dobra.

— Saj ni res, dragica žnoja, tu ni mogoče govoriti o nobeni pretvezi.

— Seveda je pretveza. Zdj boste zvedeli, da se spoznam na strojepisje kakor zajec na boben ali kakor vi na kitajščino in stavim glavo, da vam bo dalo to opravičilni vzrok, da me odsluovite.

— Kaj, — zajeclja šef in plane pokonci, — vi ne znate pisati na stroj?

— Saj sem vam povedala že v začetku! Zdj se pa delate, kakor da tega niste vedeli. In prosim vas kdaj pa sprejemajo šefi v službo lepa dekleta, da bi jim v resnici tipkala? To je delo za grda dekleta. Sicer pa, ali sem bila zares pri vas nameščena za ta posel?

— Vidim, — zajeclja še, — obveznost je obveznost. — Obdržim vas v vaši dosedanji službi. Toda zdaj vidim, da se bom moral sam naučiti tipkati.

Radio Ljubljana

PONEDELJEK, 24. MAJA 1943-XXI.

12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Napolitanske pesmi. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijansčini. 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.12: Koncert Radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijanec. — Glasba za godalni orkester. 13.40: Pisana glasba. 14.00: Poročila v italijansčini. 14.10: Simfonična glasba. 14.25: Moderne pesmi vodi dirigent Zeme. 15.00: Poročila v slovenščini. 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijansčini. 17.15: Na harmoniko »gra August Stanko. 17.45: Pesmi in napevi. 19.00: »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Polit. komentar v slovenščini. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijansčini. 20.20: Korončnice izvaja orkester, vodi dirigent Albert Di Miniello. 20.30: Pisana glasba. 21.40: Pettinattjeva sivozelena fantazija. 21.40: Predavanje v slovenščini. 21.50: Koncert Radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijanec, sodeluje sopranistka Ksenija Vidali. — Opera glasba. 22.20: Preigre in intermezzi znanih oper. 22.45: Poročila v italijansčini.

TOREK, 25. MAJA 1943-XXI

7.30: Pesmi in romane. 8.00: Napoved časa; poročila v italijansčini. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Lahka glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijansčini. 13.10: Poročila Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenščini. 13.12: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec. Pisana glasba. 14.00: Poročila v italijansčini. 14.10: Opera glasba na ploščah. 14.25: Orkester pesmi, vodi dirigent Angelina. 15.00: Poročila v slovenščini. 17.00: Napoved časa; poročila v italijansčini. 17.10: Po minut gospoda X. 17.15: Koncert šramla »Ljubljana«. 17.35: Pesmi in napevi. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Polit. komentar v slovenščini. 20.00: Napoved časa; poročila v italijansčini. 20.20: Pripombe k dogodkom. 20.40: Opera glasba. 22.10: Orkester »Armonia« vodi dirigent Segurini. 22.45: Poročila v italijansčini.

Iz Hrvatske

— Komasaacija bi bila koristna. Hrvatska ima zemljo tako razdeljeno, da se vedno bolj čuti potreba po komasaaciji. Otežkočena so tudi kanalizacijska dela. Hrvatska ima okrog 1.000.000 ha zemlje, ki bi jo bilo treba z melioracijo vključiti v poljedelstvo. Zagrebški vseučiliški prof. ing. Stepan Horvat je izračunal, da bi se povečal pridelek žita na hektar s komasaacijo in kanalizacijo povprečno za 3,5 metriskih stotov. To bi dalo z letno melioracijo okrog 60.000 ha vsako leto 100 vagonov žita več, kar bi pomenilo znatno ojašavo v prehrani prebivalstva. Zato posvečajo na merodajnih mestih vprašanju komasaacije veliko pozornost.

Slovenska drama na zagrebškem odru

Ruža Lucija Petelinova je napisala dramo v treh dejanjih »Petra«

Ljubljana, 24. maja.

Prva letošnja izvirna premiera v zagrebškem gledališču je bila dne 19. maja vpričena drama Petra od slovenske pisateljice Ruže Lucije Petelinove.

Petra je bila mlada in lepa, ko se ji je dogodilo, da je dobila prej otroka za zibel, kakor moža za zakonsko posteljo. Stric njenega ljubimca ji je velikodušno zapustil veliko premoženje in ona je otroka vzgojila v mladega 20-letnega moža, ko se naenkrat zopet pojavi ljubimec iz mladih dni, ki je med tem kot filmski igralec živel v svetu. V borbi med ljubimcem in Petro za sina se izkaže, da to ni njegov otrok, ki je bil mrtev rojen, pač pa otrok neke druge žene, ki je bila s Petro ob enem na porodu v sanatoriju. Vseh dvajset let je živel nad Petro in dozdnevni sinom skrivnost, za katero sta vedela samo ona in dr. Borak. V tem času je Petra oboževala slikarja Adrijana Dragoža, kupila je vse njegove slike in jih zbrala v svojem salonu. Ljubosumje prvega ljubimca, ki je med tem ljubimcem s svojo nečakinja Vando, je tako neizmerno, da postavi Petro pred alternativo, da seže Dražgoševe slike, ali pa se bo maščeval nad njegovo hčerko, ki jo je rešil iz bombardiranega Pariza. Petra se iz ljubizni od otroka odloči za požig slik, dobi pa tak pretes živcev, da mora v sanatorij dr. Boraka, kjer se dogaja tretje dejanje.

Petra je ravno na poti k okrevanju, ko

jo obišče naenkrat njen oboževani slikar Dragoš in kateremu pripoveduje dr. Borak, da so vse njegove slike v Petrinem salonu, tedaj pa mu hčerka odkrije resnico o požigu. Pride tudi prvi ljubimec Kalso, ki se menda hoče opravičiti pred Petro zaradi svojega postopanja, toda njegova prevarana ljubimka nečakinja ga ustrelj. To dejanje Petro tako pretrese, da se ji omrača um... S tem se drama konča.

Dejanje je tako mnogovrstno, da sem ga samo nepopolno izčrpal, vendar dosledno in imenito povezano. Prvo dejanje, ki služi bolj razporeditvi in objasnitvi ozadja, ni posebno užgalno in skoraj sem se začel bati za uspeh. Toda v drugem dejanju, ko se Petra bori med ljubimcem do slikarja in njegovega dela ter ljubizni do njegovega otroka, se drama povzpne in potegne človeka za seboj in grozno ploskanje ni prenehalo, dokler se ni prikazala tudi avtorica. Ljubezne žene do otroka je v Petri krasno opisana. Petro je igrala Vika Podgorska z znano umetniško silo. Prav dobro je karakteriziran tudi njen prvi ljubimec Rasto Kalso, ki ga je dosledno pokazal Muto Grković. To sta tudi glavni vlogi. Dr. Boraka je igral in igro izvrstno režiral in opremil Hinko Nučič.

Pisateljici na uspehu čestitamo, veselimo se, da je drama tako lepo uspešna. Zelim, da bi se z njo pokazala tudi v Ljubljani.

Franjo Bolka.

DNEVNE VESTI

— Predavanje nemškega zgodovinarja v Milano. Te dni je bila v Milano v dvorani kulturnega zavoda italijansko-nemška kulturna manifestacija. Predaval je prof. Mayer, ravnatelj državnega zavoda za staro nemško zgodovino v Berlinu, o nemškem srednjeveškem imperiju in državi. Predavanju so prisostvovali med drugim komisar omenjenega kulturnega zavoda nemškega generalnega konzulata ter zastopnik milanske katoliške univerze.

— Nemška odlikovanja milanskim občinam. Nemški generalni konzul v Milano von Halem je izročil v navzočnosti nemških konzulov Meissnerja in Weberja, zaupnika nac. soc. stranke v Milano, predsednika nemške trgovske zbornice za Italijo ter predstavnikov nemškega združenja v Milano podprefektu dr. Severinju zaslužni križec nemškega orla prvega razreda v znak priznanja za njegove zasluge na področju italijansko-nemškega sodelovanja. Nadaljnji zaslužni križci so bili izročeni ob tej priložnosti občinam generalnemu podtajniku Hermelinu Brusu, šefu regulacijskih načrtov dr. Bodinu, šefoma tehničnega oddelka milanske občine inž. Cecchiu ter inž. Scacchiu, šefu gospodarskega oddelka Vigorelliju ter šefu tiskovnega urada Ferdinandu Pochu. V imenu odlikovancev se je po primernem nagovoru nemškega generalnega konzula zahvalil za izkazano priznanje milanski podžupan Severini.

— Odlični italijanski pianist koncertira v Zagrebu. Italijanski pianist Nino Rossi je koncertiral te dni v dvorani hrvaškega glasbenega zavoda. Rossi je bil deležen topljega priznanja. Zagrebški dnevnik posvečajo italijanskemu umetniku obširne, pohvalne kritike.

— Lep mednarodni uspeh rimskih arhitektov. Znana revija »Architettura« objavila zaključke natečaja, razglašena leta 1940 po turški vladi. Natečaj je bil namenjen arhitektom iz vseh držav, ki so v prijateljskih odnosih s Turčijo. Razglasitev natečaja je služila počastitvi spomina Kemala Atatürka. Med zmagovalci natečaja je znameniti rimski arhitekt Arnaldo Fascini, ki deli prvo mesto z Nemcem I. Krügerjem ter Turkom Rminom Onat-Orhanom. Komisija, ki je razsojala, je sklenila kupiti načrte Italijanov Ivana Muzia, Gina Franzija ter Josipa Vanara. Omenjeni rezultat je nedvomno lepo pričevalo kvalitetnemu formatu italijanskih arhitektov. Razen tega moramo upoštevati tudi številčno razmerje, saj je bilo med 47 konkurenti komaj pet Italijanov, ki so si na vsi priborili viden uspeh. Italijanski umetniki pa so si priborili mednarodno priznanje tudi ob mednarodnem natečaju za načrt bratslavskega vseučiliškega mesta. Zmagala sta rimska brata Ernest in Attilj La Padula, katerih načrt je bil nagrajen s 100.000 lirami. Razen tega je bratslavsko razsodišče kupilo predloženi načrt italijanskih arhitektov Lucchinija ter Pasquia.

— Izmenjalna umetniška razstava Ferrara—Münster. Iz Ferrare poročajo: Ob najlepšem uspehu je bila zaključena te dni umetniška razstava ferrarskih likovnih umetnikov v prostorih palače Dia-

mani. Razstava je bila prirejena v okviru umetniškega izmenjalnega dogovora med mestoma Ferrara ter Münsterjem. Razstavo si je ogledal minister Biggini, ki je kupil sliko Angela Longanesija »Deček s kitaro« za galerijo sodobne umetnosti v Rimu. Na razstavi so zbrali svoje umetnine malodane vsi ferrarski likovni umetniki, med njimi najbolj znani Amerigo Ferrari, Giorgio De Vincenzi, Leon Caravita, Herold Mori-Cristiani, ki je izbojen kolorist, Gino Marzocchi ter kiparja Hanibal Zualois in Ulderico Fabbri. Ferrarski umetniki bodo razstavili svoje umetnine v Münster.

— Junaška smrt majorja Galimbertija. Major pomorskega pionirstva inž. Bruno Galimberti je našel junaško smrt v pomorski bitki na ladji, na kateri se je udeležil nešteti srezlozemske pomorske ekipe. Pokojnik se je udeležil libijske in španske vojne. Od pričetka sedanjih vojnih sovraštvi so mu bile poverjene važne akcijske naloge.

— Rimski sledovi na ogrskih tleh. Budimpeštanski vseučiliški profesor dr. Stefan Borzsak je predaval na sedežu Rk. zavoda rimskih študij o rimskih sledovih na Ogrskem. Po končanem predavanju je bilo izvajanje starinskih ogrskih ter italijanskih skladb. Sodelovala sta sopranistka L. Piombo ter pianist R. Iosi. Navzočni so bili poleg številnega rimskega kulturnega občinstva eksc. Ussani, eksc. Gray ter ravnatelj ogrske akademije.

— Prenos spomenika Marka Avrelia. Iz Rima poročajo: Po končanih delih za prenos znamenitega kipa Marka Avrela na Campidoglio je bil premeščen tudi konj. Pomembni spomenik je s tem za časa trajanja vojne spravljen na varno.

— Pričetek Monteverdijevih proslav v Florenci. V mestnem gledališču v Florenci je bila v navzočnosti odličnih predstavnikov umetnosti ter književnosti prva spominjska manifestacija za proslavitev 300-letnice smrti znamenitega cremonskega skladatelja Klavdija Monteverdija. Pri izvajanju sporeda so sodelovali člani zbora in orkestra florentinskega glasbenega maja ter 12 slovitih solistov, ki so s svojim sijajnim nastopom povzdignili slavnostni potek večera.

— Kuverta s 84.000 lirami izgubljena ter najdena. Iz Milana poročajo: Te dni je vstopil 60letni Konstantin Pascucci s svojim vnucom v tobačno trafiklo Fgiri. Čez nekaj časa sta se oba vrnila in vprašala, če sta morebiti pustila v trafikli rumeno kuvert. Lastnik trafikle jima je odvrnil, da je ni videl. Pascucci je s svojim vnucom ošel ter se vrnil z organi kvesture, ki so izvedli v vseh prostorih trafikle temeljito preiskavo, ki pa je bila brezuspešna. K sreči pa je bila dragocena kuverta vendarle najdena in sicer v bližini poštna palače, kjer sta jo izgubila. V kuverti je bilo namreč za 84.000 lir gotovine in dragocenosti.

— Hišne gospodinje odpisale najemnino bojevnikovi materi. Marija ter Ida Trauselji in Angela Marziali so spregledale najemnino za ves čas vojne gospe Ivanki Fannini, materi vojaka, ki je že štiri leta pod orožjem, dve leti na ruskem bojišču.

Jezikovna paša

po prof. Antona Breznika razpravi »Stavčna negacija v slovenščini«

Med najzanimivejše razprave te dni izišle prve knjige »Razprave filozofsko-filološko-historičnega razreda naše Akademije znanosti in umetnosti spada nedvomno razglašanje našega slovnicearja prof. Antona Breznika o »Stavčni negaciji v slovenščini«. To poglavje našega jezika je obširno, največkrat pa v slovnicač slabobedno, saj te o mnogih primerih sploh ne govore. Ker dostojni bilo preučeno dovolj podrobno z upoštevanjem vseh virov in so se nekateri pisni zanesli enostavno na nauke svojih prednikov, so se v pravila o stavčnem nikanju vrinili napačni nauki.

Prof. Breznik obravnava v omenjeni razpravi stavčno nikanje v sedmih poglavjih in prihaja do zanimivih zaključkov, ki so nekoliko nasprotni dosedanjim pravilom. V prvem poglavju se bavi z nikanjem velelnikom. V nasprotju z Miklošičem ugotavlja, da izražata v slovenskih jezikih tako nedovršni kakor tudi dovršni glagol v zaniknem velelniku prepoved dejanja kot takega, naj gre za glagole, ki imajo trenutni, trajni ali pa ponavljalni pomen. Zanikani velelnik nam ne pove, ali se dejanje nadaljuje ali ne, ali se začne ali konča.

Za rabo zanikanega velelnika postavlja naslednja pravila:

1. Kadar ima glagol ponavljalno obliko, je pravilno uporabljati samo to, naj je pre-

poved splošna ali pa veljavna samo za eno dejanje. Napačno je: službe ne odpovej, pravilno: službe ne odpoveduj. Enako je napačno tudi: ne obupajmo; ne postoj; o ne vprašaj me nikdar. Pravilno: ne obupujmo; ne postajaj; o ne vprašaj me nikdar. Napačno: ne nesi; ne teči; ne vleči. Pravilno: ne nosi; ne tečaj; ne vlači. Le kadar ima trajni glagol drugačen pomen kakor ponavljalni, moramo uporabljati trajno obliko.

2. Kadar ima glagol samo trajno obliko, se uporablja ta oblika, če je prepoved splošna ali pa enkratna. Ne smemo torej rabiti dovršnega glagola. Zapoved se glasi: stori, povej, napiši, smeji, sedi, pohvali. Prepoved pa: ne delaj, ne pravi, ne piši, ne jej, ne sedaj, ne hvali. Napačno je: ne povej mi ničesar; ne pokaraj me. Pravilno: ne pravi mi ničesar; ne karaj me.

3. Obe gornji pravili sta veljavni za vse slovenske jezike. Samo za slovenščino in srbohrvaščino pa velja naslednje pravilo: kadar nima glagol ne ponavljalne in ne trajne oblike, temveč samo dovršno, se uporablja ta tudi, kadar je prepoved splošna. Enako uporabljamo dovršno obliko, kadar ima nedovršni drugačen pomen. Ker so drugi slovenski jeziki razvili veliko obliko ponavljalnega obliki in lahko z njimi izrazijo vsako prepoved, to pravilo zanje nima pomena. Zgledi: ne zavrz mi; ne prevzem se; ne pogin; ne zakasni se; ne usliši me. Zgledi, ko ima dovršna oblika drug pomen kakor nedovršna (trajna ali pa ponavljalna): ne ukani ga (kaniti ima drug pomen); ne pohodi mi sadik (pohajati ima

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION

Odlični češki film po znamenitem K. Čapkovemu romanu

Turbina

V glavnih vlogah: Lida Baarova in František Smolík

Predstave: ob delavnikih ob 15.30, 17.30 in 19.30 uri; ob nedeljah ob 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30 uri

KINO MATICA

Slajna burka o treh lepih in prebrisanih dekletih. Dvotipna vsebina, komični prizori, lepa glasba in spretni igralci

Tri dunajska dekleta

V glavnih vlogah: Carola Höhn, Lucie Englisch, Grete Weiser, Hainz Rühmann

Predstave ob 15., 17. in 19.15 uri

KINO SLOGA

Film iz cirkuškega življenja, poln pustolovščin in napetih prizorov

Samo eno noč

V glavnih vlogah: Ingrid Bergmann, Edwin Adolphson, Aino Taube

Predstave ob 14., 15.50, 17.40 in 19.30 V nedeljo še ob 10.30

— Lep uspeh Alessijevе komedije v Kaslu. V kaselskem državnem gledališču je bila, kakor poročajo iz Berlina, otvorjena iranska sezona z veseligror ravnatelja tristiškega Piccola Rina Alessija pod naslovom »Gospa s čipkami«. Komedijo je prevedel nemški pisatelj ter generalni gledališki intendant dr. Ulrich. Alessijeva komedija je doživela lep uspeh in so bili sodelujoči okoli 30krat poklicani pred zastor.

— Usodna vožnja na Tiberi. Trije rimski dečki so se spravili v čoln v bližini Sv. Pavla na Tiberi. Zaveslali so proti sredini in pustili, da jih je rečna struja ponela nazval. Najmanjši med njimi Hektor Rolli, star 6 let, se je pri padcu naglil preveč čez rob čolna. Omahnil je v reko, ki ga je za zmerom zagnala. Njegovo truplo je naplavilo Tibera na kraju Ponte Gaeria.

— Nova pesniška zbirka Guida Sambo. V založbi Delfino, ki jo vodi Venusto Rossi, je izšla te dni nova pesniška zbirka Guida Sambo v zelo lepi, okusni opremi. Naslov nove zbirke je »Vita«.

— Nesreče. Včeraj so iskali v ljubljanski bolnišnici zdravniške pomoči naslednji ponesrečenci. Jurij Kopač, 57letni posestnik iz Sela-Sumberka, si je pri padcu s kolo poškodoval hrbtenico in rebra. — Marija Kastelic, 85-letna mestna uboga iz Ljubljane, si je pri padcu zlomila desno nogo. — Ivan Merlak, 22-letni kolar iz Vrhnice, se je ranil na desnem očesu. — Fr. Mrhar, 31-letni delavec iz Dolenje vasi, si je pri padcu pod voz zlomil desno nogo. — Marjanca Zdešar, 2-letna hči ključavničarja iz Ljubljane, si je pri padcu s postelje z omila levo nogo. — Martina Sparovca, 40-letnega kovača iz Smarja, je konj udaril v trebuh ter ga močno ranil.

IZ LJUBLJANE

— Vreme se spreminja. V soboto se je vreme začelo spreminjati; dopoldne je še vladala burja in zdelo se je, da bo ostalo vse po starem, a popoldne je zaplhal jug in se je začelo naglo oblačiti. V noči med soboto in nedeljo je bilo oblačno in tudi včeraj dopoldne se je sonce po večini skrivalo za oblaki. Toda včeraj ni več prihajal jug, zopet je potegnila burja in začela je razganjati oblake. Popoldne je od časa do časa posijalo sonce. — Zvečer je bilo že po večini jasno. Davi je bilo še malo oblačno, vendar je sonce začelo zgodaj greti. Ponoči se ni mnogo ohladilo, tako da je maksimalna temperatura davi znašala 11.10. Samo enkrat v tej pomladi je bila doslej najnižja dnevna temperatura približno tako visoka, sicer so pa bila ves mesec hladna jutra. Najvišja temperatura je včeraj znašala 21.0. Za solnčenje in kopanje se nam včeraj ni zdelo dovolj toplo, vendar je bilo tudi nekaj ljudi v kopališču.

— V večerni tramvajski promet. Tramvajski promet v našem mestu še zmeraj stalno narasta. V zadnjem času so zaradi tega dali v promet še nekaj rezervnih voz, in sicer na progah Magistrat—Rakovnik in Hrvaški trg—Moste. Ti vozovi obratujejo za rednimi vozovi v jutrnji, popoldanski in večerni urah. Po potrebi pa odbrže rezervni vozovi tudi proti pokopališču. Proti Viču in Šiški in obratno pa včasih odpeljejo kar po trije, štirje tramvaji drug za drugim. Promet na Ajdovščini, pred glavno pošto, na odseku med Ajdovščino in glavno pošto ter na Hrvaškem trgu do splošne bolnice je postal res velikomesten. Tramvaji si slede včasih

drug pomen); ne pridi mi več domov. Vir, ne presahni mi sredi trati (zgled iz župančičeve pesniške zbirke »Mlada pota«; presahati pomeni nekaj drugega).

Drugo poglavje je posvečeno nikanju pri predmetu. Kadar je v slovenskih jezikih zanikan povedni glagol, je predmet v rodilniku. V nekaterih primerih pa nastajajo težkoče. Rešili jih bomo pravilno takole:

1. Kjer rabimo dva predmeta, moramo postaviti oba v rodilnik. Ne sme pa stati rodilnik, ko gre za povedko določilo v imenovalniku pri povratnih glagolih nepopolnega pomena, kakor delati se, čuti se, imenovati se, zdeti se. itd. To določilo mora stati vedno v imenovalniku, v trdlinem in nikanem stavku. Napačno je: ne imenujte se voditelje, prav tako... voditeljev. Pravilno je edino: ne imenujte se voditelj. Napačen je tudi rodilnik pri povratnih glagolih: Duhovščina se ne sme kazati sovražno upravičenim prenosovam. Prav: se ne sme kazati sovražno, kakor govori ljudstvo, ali pa po novejši rabi: se ne sme kazati sovražno.

2. Predmet ostane v tožilniku, če ni zanikan povedni glagol, temveč kakšna druga beseda v stavku. Primer: Simon Peter mu reče: »Gospod, ne le mojih nog, ampak tudi roke in glavo« (namreč: mi boš umil). V tem primeru se nikanje nanaša samo na besedico le, ne pa na glagol, povedek. Pravilno je torej: ne le moje noge, ampak... Pogostejši so primeri, ko je zanikan veznik »da«. Primer: povedel je glavo in odšel, ne da bi izpregovoril besedice več. Pravilno:

Pojasnilo glede prošenj za dodeljevanje blaga

Rim, 22. maja. S. Ministrstvo za korporacije je izdalo podrobne navedbe, da je treba vse prošnje za dodeljevanje blaga, ki ga nadzira to ministrstvo, kakor tudi vse zahteve glede določitve cen industrijskih proizvodov, predlagati samo preko pristojnih združenj, ki morajo sama oceniti njihovo utemeljenost ter naslavljati na ministrske urade samo take, ki jih smatrajo za utemeljene. Pristojni uradi so preječi navodila, da prošnje, ki ne bodo vložene po predpisani poti, sploh ne bodo obravnavane dalje.

v nepretrgani verigi, stoje v vrsti od postajališča pred kavarno »Emona« do »Neboštarike«, a na Ajdovščini ter pred splošno bolnico mnogokrat vidimo po šest ali celo osem voz naenkrat.

— Vrt gostilne »Lovšine« otvoren. Točimo odlično sortirana vina.

— Razstava šestorice v Jakopičevem paviljonu je vzbudila živo zanimanje med ljubitelji domače likovne umetnosti, kar je povsem razumljivo, saj so svoja še nerazstavljena dela postavili na ogled sami priznani slikarji in kiparji. Putrih in Z. Kalin sta razstavila nekaj dognanih plastik, Smerdu, Kregar, Mušič in Sedej pa zbirko dovršenih olj. Opozarjamo, da bo razstava odprta samo do 6. junija t. l.

— Pisatelj in slikar Edo Deržaj je s svojo novo knjigo »Podoba« in novo razstavo v Obersnelovi galeriji vzbudil živo pozornost. Deržaj je izrazil čustilec gorja, kar je dokazal s svojim sedanjim dvojnem nastopom. Razstavo bo zaključil že prihodnjo nedeljo.

— Lepo posut pločnik. Poleg hodnika ka« ob Cesti Soške divizije, o katerem smo že poročali, je bil lepo posut tudi nadaljni del na odseku od Resljeve do Kolodvorske ulice. Tudi ta pločnik je obrobjen s kamnitimi robniki, tako da ima dolga in važna Cesta Soške divizije vse hodnike v glavnem urejene, to se pravi, da imajo vsi kamnitni robniki, a nekateri so tudi že asfaltirani.

— Ljubljanski kmetovalci, ki so letos večji del tako zgodaj obdelali svojo zemljo, se sedaj žilavo bore proti suhemu vremenu. Nebo je bilo zadnje dni res skopoz z osvežujočim dežjem. Zato morajo meščani umetno namakati željno zemljo in so tudi pri tem delu pokazali mnogo iznajdljivosti.

— Ali se hočete naučiti italijanskega jezika in napo? Nabavite si dr. Gradov: Italijanski težaj za Slovence, ki ga dobite v Knjižarni Tiskovne zadruge, Selenburgova ulica 3. Knjiga je namenjena samoukom, ki se ob točnem vpotevanju predpisanih navodil z lahkoto nauče v kratkem času italijanskega jezika. Mehanično-sušestvina metoda.

Junjska »Dobra knjiga«

V prvi polovici prihodnjega meseca ne v zbirki »Dobra knjiga« izšel njen deveti roman. Naročniki bodo to pot prejeli dele moderne italijanske pisateljice ALBE DE CESPEDES:

»NAZAJ NI POTI«

V blagodejnem nasprotju z večino ženskih romanov »Nazaj ni poti« (»Nihče se ne vrne«) ni kaka tesna avtobiografska izpoved, temveč obravnava mnogostranske snovi, sega v različne svetovne in risse najrazličnejše značaje. S srčno fantazijo, finim psihološkim čutom in toplim življenjem nam razpieta pisateljica zanimivo zgodbo iz življenja moderne mladine. Dekliški penzionat je zunanji okvir, v katerem so narezane neenake usode mladih ljudi. Vsakomur od njih je ukazana svoja pot, a vendar jim je vsem skupno: globoko življenjsko spoznanje, da preživljenega ne moremo več izbrisati, da življenje zmrcorn samo beži in se nikoli ne vrača, da ni več mogoče začeti res znova, da — nazaj ni poti.

Knjiga, ki je bila v Italiji in v inozemstvu najugodnejše sprejeta, stavlja avtorico v prvo vrsto italijanske mlade literature. F. Guiton (Mercure de France) piše: »Težko bi bilo se kje najti knjigo, pisano s tako neposrednim ženskim opazovanjem, knjigo, v kateri bi bila prikazana žena, zlasti dekle, s tolikšno odkritostjo. Albe de Cespades je to oboje dosegla in še izpopolnila z mojstrsko tehniko...« Knjiga, ki zasluži polno zanimanje.

Naročite se na romane DK!

OPRAVIČILO

— Zakaj vas tako dolgo ni bilo k meni? — vpraša zdravnik bolnika. — B.1 sem bolan, gospod doktor.

... ne da bi izpregovoril besedico več.

3. V zloženih stavkih, kjer sta povezana trdlini in nikanli stavek, se moramo vprašati, kateri predmet je zanikan. Napačno je: če naj govorim natanko, ni bilo in ni v Rimu druge plastike kakor grške. Pravilno je: kakor grška, ker ni zanikana grška, temveč druga plastika (latinska). Napačno: morda res ne bomo potrebovali ničesar bolj kakor resnice. Resnico bomo potrebovali. Torej pravilno: kakor resnico.

V tretjem poglavju govori pisec o nikanju pri glagolih in imenih, ki se vežejo z nedoločnikom kot dodatkom. Njegove sedanje ugotovitve so važne, ker spreminjajo pravilo, ki ga je postavil v četrti izdaji svoje Slovenske slovnice. Takrat se je pisec naslonil na mnenje Miklošiča, ki dopušča predmet v rodilniku samo pri glagolih hoteti, moči, imeti, smeti, vedeti, za druge glagole, ki se vežejo z nedoločnikom, pa rodilnik ne dopušča. Miklošičevo naziranje ne odgovarja dejanskemu jezikovnemu stanju pri slovenskih jezikih. Vsi slovenski jeziki od najstarejših dni do danes uporabljajo pri glagolih in imenih, ki se vežejo z nedoločnikom, predmet v rodilniku. Napačno je: hlapec se ni ljubilo kdati hlev. Prav: k'dati hleva. Napačno: nisem pozabil vzeti palice. Prav: palice, itd.

Četrto poglavje je posvečeno predmetu pri nedoločniku kot osebk. Slovenski slovnice: o tem vprašanju ne razpravljajo. V vseh slovenskih jezikih stoji v tem primeru tožilnik. Primeri: ni dobro slepe misli lovit; ni pošteno trebuh svoj gostiti; ni bila težava hišo dobiti.

„Prima linea“

Izšla je 29. številka glasila borbenih fašijev Ljubljanske pokrajine, kakor vedno z zelo raznoliko vsebino. Na uvodni strani so članki posvečeni najzanimivejšim aktualnim dogodkom: Četrta obletnica »eklenega pakta«, ko sta se voditelja italijanske in nemške revolucije sestala ter podpisala zavezniško pogodbo na življenje in smrt, sedanjemu vojnomu položaju po izpraznitvi Afrike ter zagotovilo o povratku Italije v Afriko. Na drugi strani nahaja čitatelj članek o pouku italijanskega jezika na šolah naše pokrajine ter opis komunističnih grozodejstev na Balkanu. Tretja stran je odločena kulturnim vprašanjem, četrta pa delavskim zadevam. Organizacijske zadeve obravnava, kakor običajno četrta stran. — List je opremljen z lepimi in različnimi slikami.

Iz pokrajine Trieste

— Ponesrečen. 73-letna gospodinja Ivanka Bidoli, ki stanuje v ulici Alfieri 4, si je pri de-u ranila levo stegnenico. 49-letni čistič Renato Zimba, stanujoč v ulici Antonio Cascia, je padel z lestve in se pobil po rokah in nogah. 57-letni delavec Maksimilijan Azzopardo, stanujoč v ulici Galilei 10, je bil zaposlen ob pristanišču Duca d'Aosta. Pri tem je padlo nanj deblo in ga občutno poškodovalo. Vsi trije ponesrečenci se zdravijo v triestinskih bolnišnicah kraljice Helene.

— Otvoritev kopališč. Doslej so bila po večini že otvorena triestinska morska kopališča, kjer je ves dan zelo razgiban živžav.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik štev. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z všteto trošarino):

1. Kruh iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testenine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenčna moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadni 2.70 lire; fižol 6 lire za kg.
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina soljena 19 lire za kg; mast 17 lire za kg.
3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za stot; mehki robanci (žamjanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lire za stot; trda razžagana drva 40 lire za stot; enotno mlč, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

Zlogovnica št. 21

a — a — a — an — bi — ca — ca — ci — čm — da — de — go — ja — ko — ko — kra — la — le — li — lu — ma — mec — mič — na — nat — ni — ni — no — o — pir — pu — ran — ri — rov — ru — te — te — us — ze — ži.

Iz teh zlogov sestavi 13 besed s pomenom: 1. levi pritok Save, 2. del radijske naprave, 3. slovenski kipar in ilustrator, 4. ljubljene, 5. italijanska pokrajina, 6. železniška postaja na Gorenjskem, 7. reka v Južni Ameriki, 8. palača v Rimu, 9. zamorec, 10. slovenski skladatelj († 1936), 11. rodoviten predel v pušavi, 12. ime savjskih vladarjev, 13. slovenski mecen († 1912).

Prve in nato četrte črke vsake besede, brane navzdol, povedo italijanski pregovor (Poco fiele fa amaro molto miele.) (»lj« velja za en glasnik.)

Rešitev zlogovnice št. 20

1. Kajmakčalan, 2. Jeriho, 3. Epir, 4. Rigolito, 5. Jedert, 6. ekvator, 7. Verona, 8. Ispahan, 9. Novaja zemlja, 10. oproda, 11. Kolovec, 12. jelsa, 13. Evropa, 14. Rohanov kot, 15. Jokohama, 16. Elbasan, 17. Kaluga, 18. Rotterdam, 19. Artice, 20. Cabar.

»Kjer je vino, kjer je krača, hitro najde pomagaca.«

V zrcalu anekdot

Zanimivosti iz Dolničarjeve ljubljanske kronike

iz življenja Ljubljane v 17. stoletju in nekateri drugi dogodki

Ljubljana, 24. maja. Nedavno smo podali kratek izvleček iz znamenite Dolničarjeve ljubljanske kronike iz dobe 1. 1660 do 1718. Naslednji odstavek nam naj povedo še kaj zanimivega iz dobe na prehodu med 17. in 18. stoletjem. Številni dogodki iz tistega časa so skoraj povsem pozabljeni, a sledovi preteklosti so še tu; v Ljubljani jih najdemo predvsem v starih poslopih. Ostale so nam pa tudi nekatere tradicije, ki nas spominjajo na preteklost in tako zasledujemo meščanske običaje. Čeprav Dolničarjeva kronika ni zvezna, kakršno bi si želeli, da bi iz nje zvedeli, predvsem, kar nas zanima najbolj: dandanes in česar nam ne morejo dovolj dobro pojasniti drugi zgodovinski viri, vseeno zasluži, da jo pazljivo čitamo.

Postavitve Marijinega spomenika

V letu 1680 je Dolničar med drugim zapisal: »Takoj v začetku leta se je obučilo gorje, ker se je pojavila nesrečna kuga pri usmiljenih bratih na Dunaju... Februar. Iz omenjenega vzroka so tu opustili o pustnem času vse veselice, maske, rade in godbo, da bi potolažili Boga, ... Marec. Položili so temelj na jezuitskem pokopališču dragocenemu kipu Brezmadežnega spočetja D. M., ki bi ga morali na zaobljubo deželnih stanov postaviti že 1. 1663. Spomenik je baje težak 16.000 funtov. Napis je sestavil J. Ludvik Schönleben, drugo skrb je prevzel J. B. Valvasor, baron, ki je dal stebler izklesati ne daleč od Save pri Kranjski gori in kip izdelati nekemu umetniku v Salzburgu, vlti pa na Prulah.«

Kronist govori o postavitvi Marijinega spomenika na sedanjem Sv. Jakoba trgu. Tam je bilo prvotno pokopališče ob cerkvi kakor pač tudi ob drugih cerkvah. Da je pri ustavitvi spomenika sodeloval Valvasor, je precej dobro znano. O tem je sam poročal v »Slavi«.

Iz 1. 1680 se to: »27. decembra smo prvič zagledali strašno repatiko, ki smo jo potem ves mesec opazovali.«

Repatica so se zdale strašne preproste ljudstvu, pa tudi nekaterim izobražencem celo v tem stoletju. Repatica so vedno budile praznoverni strah in ljudstvo je trdno verovalo, da napovedujejo vojno. Tako so nekateri trdili, da je prvo svetovno vojno napovedal velik komet 1. 1912... Lahko si torej zamislimo, kako so se prestrašili repatice v 17. stoletju. V tistih časih so neprestano trepetali pred vojnam; kakor pred kugo in elementarnimi nesrečami; v vsem tem so videli šibo božjo.

Ljubljana v strahu pred kugo

Silen strah so vselej zbudile vesti, da so ljudje začeli obolavati za kugo v sosednih deželah. Mislili so, da je kuga kazna božja in zato so se skušali prijeti Bogu tudi s tem, da so spokorno živeli v predpustu, v času veseljenja. Videli smo, da so se 1. 1680 v Ljubljani izogibali vsega, kar bi lahko koga budilo pohujšanje v predpustu, da bi utolažili božjo jezo. Nevarnost kuge pa ni minila tudi naslednje leto. O. 1. 1681 je Dolničar poročal: »1. januar. Deželni stanovci so ustavili zaradi kuge in preteče vojne pošto zvezo s Karlovcem. ... Februar. Ob pustnem času so prenehale vse veselice in maske zaradi preteče kuge, zato so pa bile uvedene pobožnosti. ... Ne samo mesto, temveč tudi deželna meja je zavarovana z dvojno stražo, ki ne pusti nikogar noter brez spričevala, posebno, ker razsaja v vseh sosednih deželah strašna kuga, ki nas je Bog varuj, na Štajerskem. Koroškem in Hrvaškem. ... 4. aprila. Na veliki petek so nosili pri sloviem kapucinskem sprevodu milostni kip Naše ljube Gospe od krvi, da bi se obranili grozovite morilke kuge, ki povsod razsaja.«

Popis ljubljanskega prebivalstva

Dandanes bi nas posebno zanimalo, kako je bilo v starih časih s popisi prebivalstva, ko še sicer ni bilo rednega štetja in ko je bilo tudi precej neopolno. Če je bilo že od časa do časa uvedeno iz kakšnih posebnih vzrokov. O starih ljudskih štetjih pri nas smo poročali o drugih prilikah. To le opozarjamo, da Dolničar govori o popisu ljubljanskega prebivalstva 1. 1682, torej pred 260 leti. O letu 1682 pravi med drugim: »Topla zima, drevje odganja, cvetlice, n. pr. narcise in druge, se pojavljajo. ... 14. julija je bila praska med dijaki in meščani; ti so hoteli napasti dijaško semenišče. ... 16. julija so odposlanci popisali ljubljansko prebivalstvo.«

Do pretepa med meščani in dijaki je prišlo večkrat in v primeru, ki ga omenja

Dolničar, so bili meščani očitno tako razjarjeni, da so hoteli napasti dijaški kolegij, kamor so se pač dijaki umaknili.

Pred 260 leti

Marsikaj zanimivega zvezo iz kronike 1. 1683, o dogodkih pred 260 leti. »2. aprila je g. Fabijančič popravil pot proti Rakovniku in jo obsadil z drevjem. Ko so kopali, so odkrili v zemlji spomenik in skleparjo, da je bilo tam nekadašnje židovsko pokopališče. ... 4. julija je šla velika procesija vseh stanov k cerkvi sv. Roka v Dravjeto zahvalit se Bogu, da je Ljubljano in vso deželo obvaroval strašne kuge, ki je več let razsajala v sosednih deželah. 15. julija je izostala pošta z Dunaja; čuli smo tudi, da Turek oblega prestolnico z neizmerno množico. Novice so odšle tu tiskali. ... 22. avgusta. Nekega Dubrovničana, ki so ga sumili, da je ogleduh in rojen Turek, so zaprli na Gradu. Pet tednov je bil tu in se je vselej razveselil, ko je slišal za nas neugodna poročila. ... 18. septembra je prišlo dalje poročilo, da so naši 12. septembra srečno osvobodili Dunaj in Turka pregnali. ... 26. septembra se je začel jubilej za srečen uspeh cesarskega orožja; za obisk so bile določene tri cerkve: stolnica, sv. Peter in sv. Mihael pri klarisah. ... 24. oktobra je bil Te Deum v stolnici za srečno rešitev Dunaja. ... Ves dan niso slišali drugega kakor strele z Gradu in iz zasebnih hiš.«

Vojna s Turki in Ljubljana

Ljubljana je bila v tistih časih pod močnim vplivom vojne s Turki. To je razumljivo, saj je bilo mesto večkrat neposredno ogroženo. Iz zgodovine vemo, da so Turki večkrat prišli do same Ljubljane ter so gosposdarili v ljubljanskih predmestjih. V mesto niso mogli zaradi močnega obzidja. Tudi 1. 1684 je ležala nad Ljubljano mora vojne. Dolničar poro-

ča o tem letu: »9. januarja je bila strašno mrzla zima, kakršne se ni nihče spominjal. Mnogo potnikov so našli zmrznele ob cestah; pokvarilo se je tudi mnogo živeža. ... 19. marca so dali ob sedmih zjutraj in zvečer v stolnici, na Gradu, pri jezuitih in Sentpetru znamenje z zvonom, da bi vsak pokleknil in zmoli 5 očenášev in češenamarij za rešitev pred Turki. Molitve bodo uvedene, dokler traja vojna. ... 18. julija so pripeljali sem od velikega vojvode florentinskega cesarju prodanih tisoč stotov smodnika in ga shranili v smodniškem stolpu. ... 5. septembra so zopet vodili tu mimo 20 ujetih Turkov, da jih spravijo na galeje. ... 21. oktobra smo čutili hud potres. ... 24. decembra je na Poljanah pogorela pristava cesarskega špitala.«

Silna eksplozija v Ljubljani

Poročila o silni eksploziji v Ljubljani 1. 1686 čitamo v raznih virih. Tedaj je zletela v zrak smodnišnica — deželna zaloga smodnika — in Ljubljana se je precej stresla. Zaloga smodnika so morale biti v notranjosti mesta, saj bi sicer ne mogli uporabljati streliva, ko bi bilo mesto oblegano. Toda zaloga smodnika v tesno obzidanem kraju je bila stalna nevarnost za prebivalstvo. Dolničar poroča o eksploziji: »28. aprila ob 16. je nastala strašna nevihta; treščilo je v deželno zalogo smodnika, kjer je bilo 500 stotov z mnogimi zažigalnimi in drugim materialom. Zaloga se je razletela in porušila več hiš, podrla peči v hišah, vtrla okna po vseh cerkvah in hišah. Ubilo je na nekega dijak pri Sv. Florijanu; padlo mu je bruno na glavo in mu je zdrobilo.«

Zaloga streliva, »smodniške stolpe«, so tedaj imeli na južnem grajskem pobočju in učečim eksplozije je zadržalo gozdno drevje. Grad je bil v starih časih bolj poraščen. Požar ni izbruhnil, le zračni pritisk je pometal pred seboj in najbolj je trpela okolica Sv. Florjana.

250 let opere v Lipskem

Pomembna vloga saksanske prestolnice v nemškem in nordijskem glasbenem življenju

Zanimiv pojav je, da igrajo mesta z živahnim gospodarskim življenjem in s prožno sprejemljivostjo za duhovne vrednote v razvojni zgodovini opere zelo vlogo. Prvotno so bile operne predstave namenjene le zabavi dvorskih krogov, pozneje tudi ostale višje družbene plasti. Polagoma pa se je umetnostna oblika opere tako poslopila in se tako zasidrala, da se je pričel krusiti visoki diskvalifikativni, ki je doletel v uživanju ter občudovanju opernih vrednot ločil nižje plasti od višjih.

Zgled so nam za to trditve predvsem Benetke, to živahno pomorsko trgovsko središče, kjer je bilo odprto leto 1637. prvo javno operno gledališče. Nadalje naj omenimo Hamburg, kjer je bil 50 let za beneškim opernim gledališčem ustanovljen operni orkester, katerega sloves se je kmalu razširil po vsem svetu. V vrsti teh mest je tudi saksanska prestolnica Lipsko. To vlemesto je od svoje ustanovitve uživalo posebno prednost zaradi svoje lege, ki je ustvarila vse potrebne predpogoje za pomembno trgovski razvoj. Lipsko pa je postalo tudi znamenito prometno križišče v žarišču prometnih žil, ki se stikajo tukaj iz severovzhodnih ter jugozapadnih smeri. Toda Lipskemu ni bila namenjena samo pomembna vloga v gospodarskem življenju. Postalo je ravno zaradi odličnih gospodarskih pogojev in visokega življenjskega standarda torišče živahnega duhovnega življenja, kjer so se vedno močnejše porajali umetniški vplivi iz vseh smeri, ki so se tukaj stikali ter približevali. In tako je postalo Lipsko svetovno znano mesto knjižne proizvodnje in knjižne trgovine. Zaslovelo pa je tudi kot mesto glasbe. Lipsko meščanstvo ni bilo ponosno samo na svoje že obstoječe slavne glasbene ustanove, temveč se je takoj navdušilo tudi za opero. Tako so bili že razmeroma zarana postavljeni čvrsti temelji slovitemu opernemu orkestru in drugim številnim glasbenim ter komornim združenjem.

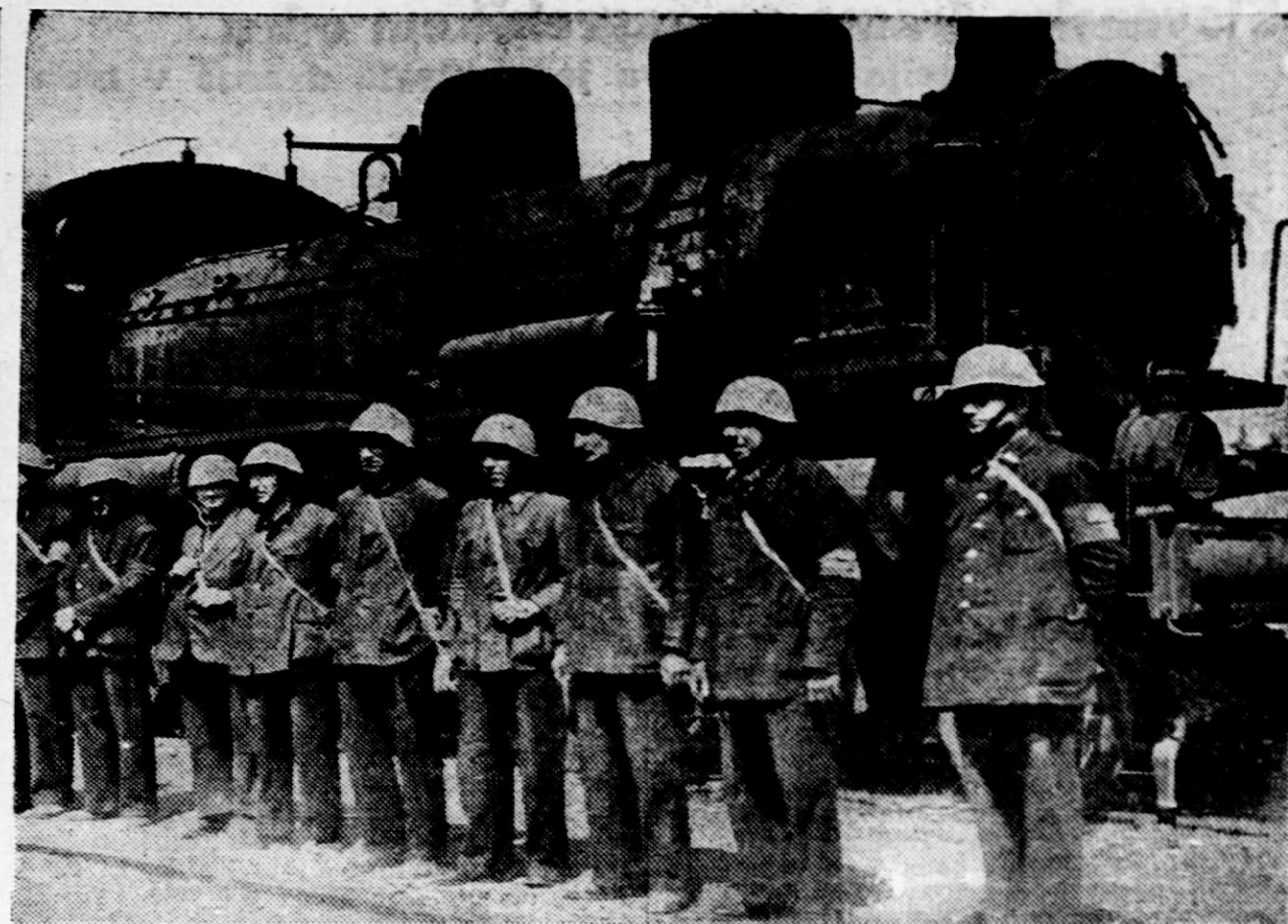
Nikolaj Adam Strungk je bil po rodu iz Braunschweiga ter vsestransko nadarjen glasbenik. Deloval je nekaj časa v Hamburgu, kjer je imel priložnost spoznati lepote in umetnostne vrednote opernih skladb. Za tem je bil dvorni kapelnik v Draždanih. Strungk je bil oni glasbenik, ki mu je bilo namenjeno, da je prevzel dne 8. maja 1693. vodstvo prvih lipških opernih predstav. Toda Strungk je bil zelo podjeten mož. Prišel je akcijo za zgraditve posebnega opernega

gledališča. Ta njegova pobuda je bila kmalu uresničena. V Lipskem so bile zlasti za velikonocne praznike in ob priliki Michaelovih sejmov neprekinjene operne predstave. V Benetkah in Hamburgu se je ukoreninil običaj, da so uprizarjali operna dela predvsem ob pustnem času. Lipsko pa je šlo v tem pogledu v svojo smer ter je prilagodilo tudi uživanje opernih lepot svojemu okusu in svojemu življenjskemu ritmu. Zasnova je bil lasten repertoarni načrt, ki je obsegal do 6 opernih del letno, ki so doživela vsako zase številne uprizoritve. Repertoar je bil sestavljen tako, da so prevladovala resnobna mitološka in renesančna dela. Privlačna sila lipške opere je bila tako močna, da se je Bachov predhodnik Johann Kuhnau pritoževal, ker so mu gjenici njegovega zavoda uhajali iz poslopja ob nedovoljenih urah ter se tako skrivaj udeleževali opernih predstav.

Cetudi se je glavni Gottsched iz Lipskega iz svojih posebnih razlogov skušal boriti proti operi, ni mogel preprečiti, da je na pobudo pesnika Felixa Weissa ter skladatelja Johanna Adama Hillerja nastala ravno na lipških opernih tleh neka nova oblika opernega zasnova, ki je pripravljala pot oni obliki nemške opere, ki se je razvijala iz Mozartovih in Weberjevih zasnov k operi Richarda Wagnerja.

Sprejeto s trgovskim in gospodarskim razvojem Lipskega so torej doživeli svoj razmah tudi kulturni odnosi, saj je šel tok skozi tok kulturnih dobrin in pridobitev, ki je prihajal iz severa in ki je bil usmerjen proti jugu. Ti vplivi so se posebno uveljavljali, kar je bil ustanovljen v Lipskem konservatorij. Romantika nordijskih dežel Finske, Danske, Norveške in švedske se je oplojila z nastajajočimi tradicijami lipške glasbene sole. Če pomislimo na slavne skladatelje, kakor so Gade, Grieg in Sinding, potem moramo vedeti, da so vsi trije posejali lipski konservatorij. Tako lahko razumemo vzročno zvezo vseh glasbenih in umetnostnih struj, ki so se osredotočile v tem pomembnem duhovnem žarišču in ki so prehajale od rodu na rodu.

Le malo je nemških mest, kjer bi bila doživela opera v rani fazi svojega razvoja tako živahno in plodno torišče izven področja dvorskih in višjih družbenih plasti kakor ga lahko najdemo v Lipskem. Ravno zaradi tega pripada saksanski prestolnici zaradi njenih tesnih odnosov z glasbenim življenjem nordijskih držav in za-

Militarizirani italijanski železničarji na operacijskem področju

radi sijajnega, zgodnjega razvoja opernega izživljenja, posebno važno mesto ne samo v razvoju in zgodovini opere, temveč v vsem nemškem glasbenem življenju sploh. Iz tega vidika obravnavajo te dni nemški dnevniki pomen in poslanstvo lipške opere ob 250 letnici njenega obstanka in sijajnega razvoja.

Knjižnice v starih časih

Tiskarstvo je sicer pridobitev novejšega časa, vendar so pa poznali ljudje že v starih časih različne načine tiskanja. Šlo je večinoma za tiskanje odnosno odkiskovanje na vosek ali ilovico. Pri tako primitivni tiskarski stroki seveda še ni bilo mogoče govoriti o pravem knjižarstvu. Razpečevali so v glavnem samo z roko pisane kopije posebno važnih del. Prepisali to delo pismeni sužnji. Pozneje so pritegnili k prepisovanju tudi šolsko mladino. Mnogi prepisi iz začetka našega tiska kažejo veliko spretnost, čeprav so v njih napake pogoste.

V starih časih so bili redki primeri, da je doživela knjiga več izdaj. V prodajo je prišla seveda šele, ko je bilo pripravljenih že več prepisov. Cene z roko pisanih knjig so bile navadno deseterkrat višje od sedanjih. Redke knjigarne so bile zbiralnice za ves učen svet starega veka. Knjige, odnosno posredni listi so bili zviti in spravljani v tulce, ki so imeli na dolgih pergamentnih trakovih tvorjema imena in druge naslove. V starih časih so poznali tudi že neke vrste knjižnice. Znana je bila zlasti velika knjižnica v Aleksandriji. Tudi stari Rim je imel svoje knjižnice, ki so bile dostopne tudi občinstvu. Asinius Pollio je uredil veliko čitalnico v malobisknem rimskem svetišču, cesar Augustus je pa ustanovil dve knjižnici. Nekatere zasebne knjižnice v starem veku so obsegale 30.000 do 62.000 zvezkov.

Dež v mestih in podeželju

Vedno znova se lahko prepričamo, da dežuje v velikih, na industriji bogatih mestih pogosteje kakor zunaj v podeželju, kjer je prahu v zraku zelo malo. Če je v zraku mnogo prahu ali saj, obenem pa mnogo vodnih hlapov, se nabere okrog vsakega delca prahu ali saj vodni hlapci in tako nastanejo deževne kapljice. Posledica tega je, da začne deževati. V velikih mestih pa vpliva na vreme tudi veter, ki navadno sprmlja dež. Če piha recimo veter od zapada proti visokim hišam zapadnih mestnih okrajev, se odbija od njih in mora se dvigati. Dvigajoči se veter pa žene dež proti vzhodnim mestnim okrajem in tedaj posebno močno dežuje v središču mesta in v vzhodnem delu, dočim je dežja v zapadnih mestnih okrajih razmeroma malo.

Slovaško-rumunska kulturna pogodba

V Bukarešti je bila oni dan podpisana rumunsko-slovaška kulturna pogodba. Podpisala sta jo slovaški prosvetni minister Sivak in rumunski prosvetni minister Petrovici. V nagovoru je označil rumunski minister novo pogodbo za izraz simpatij med obema narodoma povezanostjo po mnogih skupnih interesih. Skupni boj proti boljševizmu je poglobil to prijateljstvo in naučil oba naroda stati ramo ob ramo čim jima preči skupna nevarnost. Minister Sivak je tolažil zadovoljstvo slovaške vlade ob sklenitvi pogodbe. V svojem nagovoru je naglašal zgodovinsko povezanost obeh narodov in dosedanje izmenjavo kulturnih

dobrin med njima, ki je bila zlasti živahna zadnja leta. Z novo pogodbo je zagotovljen tudi slovaški narodni manjšini v Rumuniji svobodni razvoj v vsakem pogledu, zlasti pa v številu šolstva.

60 letnica bolgarskega pisatelja

Te dni je doživel znani bolgarski pisatelj Jurij Rajčev 60 letnico rojstva. Ob tej priliki je pripravilo združenje bolgarskih pisateljev odličnemu članu posebno počastitev. Predsednik Cilingirov je v svojem nagovoru poudaril pomen slavljencevega knjižnega delovanja. Bolgarskega pisatelja se je spomnil tudi kralj Boris, ki je podelil ob tej priliki Rajčevu srebrno odlikovanje za znanost in umetnost.

Nemški modni saloni

Številne gospe v Nemčiji so prejele nedavno pisma šiviljskih ateljev. Lastnice teh ateljev so povabile svoje stranke, naj bi prinesle čim preje v prekrpite svoje garderobe. To povabilo je v zvezi z najnovejšimi odredbami, po katerih je zaenkrat zabranjena izdelava novih oblek po krojačih in šiviljah. Izjemoma se smejo izdelovati samo žalna in poročna oblačila ter obleke za noseče žene in za vse one, ki so bili oškodovani zaradi letalskih napadov. Spriče omenjenih vabil je osebe šiviljskih salonov komaj utegnile ustreči naročilom glede prekrojitve oblek. Od števila priprav in prikritov, ki se morejo končati v dolgem času, je namreč odvisno, ali bodo morali saloni zapreti ali pa bodo saloni deležni priznanja svoje obratne potrebnosti.

Omnibusi s pogonom na svetilni plin

V Magdeburgu so zasnovali načrt, kako bi se poslužili svetelnega plina kot pogonskega sredstva za omnibuse cestne železnice. Prvi teh omnibusi je že bil preurejen tako, da se lahko uporablja svetilni plin kot pogonsko sredstvo, ki ima to prednost, da izgori do 100%. Ta preureditev omnibusa je bila izvedena v delavnicah magdeburške cestne železnice. Priporočila pa je, da je motorni svetilni plin uporabljen le na določenih progah, dočim za daljše proge ne prihaja v poštev.

Mednarodna borba proti jetiki

Te dni je bila v Budimpešti konferenca za pobijanje jetike. Udeležili so se je predstavniki 11 evropskih držav. Zastopniki posameznih narodov so se zedinili na številne koristne sklepe, ki jih bodo zdravstveni organi zastopanih držav pričeli takoj izvajati.

Skrb za nemški naraščaj

Po odredbah berlinske vlade mora vsaka vas podati točno sliko svojega načrta glede kmečkega naraščaja. Ta ukrep ima namen omogočiti ugotovitev, če obstaja potreben naraščaj za kmetijsko gospodarstvo ter za nove naloge nemškega kmetstva. Te ugotovitve so, kakor zatrdjujejo, važne za kolonizacijo na nemškem vzhodu. Smatrajo, da bi v tem primeru odgovarjala 3% naraščajska kvota za vsako vas v razmerju s stalnim stanjem delovnih moči. K temu računajo še nadaljnje 3 do 4%, ki bi prišli v poštev za kolonizacijske naloge na nemškem vzhodu.

GEORGE OHNET:

**PRODAJALEC
STRUPOV**

ROMAN

Motite se! Življenje poznano mnogo bolje od vas in zato je moja sodba jasnejša. Skratka, mnogo lažje človeka uničiti, napraviti iz njega to... kar je vaš Kristijan. Narobe pa? Kaj še! Jaz sicer tega nisem nikoli poskusila, mislim pa, da bi se mi ne posrečilo. Iz razuzdanca, lenuha, pijanca, človeka, ki se valja v svojih grehih nepraviti treznega pametnega, marljivega in ne vem kakšnega še... Mislim, da bi mogel storiti to samo bog. Če bi poskusili to vsi svetniki, bi se nobenemu ne posrečilo. Kar se tiče mene... hvala! Jaz za to nisem sposobna, to ni moja stroka. Moja stroka je zapeljevanje in uničevanje.

— Oh, vidim, da sem vas razžalila. — Je dejala Genevieve. — Hotela sem se pogajati z vami kot enaka z enako in v tem sem se zmotila. Zdaj vem, da ste močnejši od mene. Pozabite torej na moje žaljive besede, oprostite mi in bodite plemeniti.

— Ne mogla bi biti, tudi če bi hotela. — Zenske, kakršna sem jaz, so zmoglo samo žila. Delati dobro ni v njihovi moči. Vse, česar se dotaknejo, je oskru-

87

njeno in uničeno. Razkrajja in uničuje rodbine in družbo, včasih pa tudi celo države. Če bi me naprosili, naj odvedem Kristijana v peklo, sem prepričana, da bi se mi to posrečilo. Vi pa zahtevate od mene, naj ga odvedem k službi božji. To je vendar samo vaša zadeva. Posmehoval bi se mi, ta ubogi fant, če bi mu svetovala, naj bo pameten in kreposten. In pod kakšno pretvezo naj bi to storila? Samo zato, ker me prosite, ker pred menoj tarnate in vzdihujete? Gola komedija. Čim bi bila nevarnost odstranjena, bi se takoj vrnil k svojemu prvotnemu naziranju o Etienetti in rogali bi se ji kot deklini pocestnici, ki je treba računati z njo. Poznavam vas dobro, vas in vse ljudi iz vaše družbe. Brezčutni ste do ubogih bitij, ki sama nimajo dovolj sredstev za zadovoljno življenje in ki so prisiljena k trdemu boju, če hočejo premagati vse križe in težave življenja. Ni trših, nevaležnejših in škodljivejših ljudi od tako zvanih poštenih ljudi. In vi spadate med nje. No dobro, torej se kar zavijajte v plašč svoje poštenosti.

— Kaj, gospa, odsloviti me hočete brez besedice upanja?

— Varala bi vas s praznimi obljubami. Spreobrnitev vašega moža ni več odvisna od mene. Ali hočete, da vam povem vse, kar si mislim? Če bi igrala komedijo, ki jo pričakujete od mene, bi izgubil vaš Kristijan še zadnji neznanostni ostanek možganov. Dražiti vrtlogovost moža s tem, da počemo ustreči mu? Saj to ne pomeni nič drugega nego postaviti ga na pot, vodečo naravnost v norižnico.

— Ah, madame! — je vzkliznila Genevieve vsa obupana, — saj ste ga vi sami naučili vseh pregreh, ki ga zdaj uničujejo.

— Ne, poznal jih je mnogo prej kakor mene, — se je zasmejala Etienetta. — Pouk v njih ni bil moja zasluga. Ne tajim seveda, da so se imenito razvijale vpricho mene. Toda podlago je imel že prej. Clamiron mu je bil dober učitelj. Jaz sem ga samo izpopolnjevala. Torej vsakemu po njegovih zaslugah.

— Rada bi samo vedela, kaj je vam dalo pobudo za to? — je vprašala mlada žena začudeno.

— To sem storila v lastnem interesu. Ah, hoteli ste pogledati v globine misli Etienette Dharilove! Naj bo, ustrežem vam. Med vsemi ljubčki, kar sem jih imela, je Kristijan redka izjema, ker sem ga ljubila. Mnogo mi je bilo ležeče na njem in sklenila sem obdržati ga.

— S tem, da ga ponižate?

Etienetta je odgovorila cinčno:

— S tem, da ga postavim na svojo raven. Sklenila sem laskati njegovim pregrehom, in podpirati jih, in sicer samo zato, da bi mu ne prišlo na misel pobegniti od mene. Da bi nikoli ne bil zmogel zapustiti me zavoljo druge ženske. Pregrehe so tudi dobro sredstvo, s katerim si lahko ženska obdrži možkega. Bila sem prepričana, da je Kristijan s svojimi navadami že trdno priklenjen k meni, ko ga je neumna nezgodna, pri kateri si je zlomil nogo, za nekaj tednov iztrgala mojemu vplivu in ga podredila vašemu. Takoj sem spoznala, da bi utegnili to prekrizati vse

moje račune. Napela sem vse sile, da bi se ga znova polastila. Toda Kristijan je bil pri vas dobro zastražen in dobro branjen. Treba je bilo torej navzlic vsemu srdcu počakati do njegovega povratka v Pariz. Vedela sem, da se ga bom mogla znova polastiti samo tedaj, če pride v svoje staro okolje. Tisti obed v slovo od samskega stanu je bil moja ideja. Veste pa tudi, kaj se je tam zgodilo. Moj Kristijan se je zopet napil. Odpeljala sem ga zopet k sebi na dom, toda to je bil moj zadnji uspeh, vsaj zaenkrat. Vaš vpliv je začel zmagovati boj z mojim. Iztrgali ste ga, očistili ste ga moralno in telesno, osvežili ste ga in postali ste njegova zakonska žena. No dobro, zdaj pa skrbite zanj sami. Odločili ste se za napad, da bi mi ga iztrgali, torej pa poskrbite še za to, kako ga boste obdržali. Ne tajim, da je bil potreben za to velik pogum, da ste prišli potem, ko ste mi ugrabili ljubčka, k meni s prošnjo, da bi vam pomagala spraviti ga na pravo pot. In to je vse, madame. Prosila bi vas samo, da bi me ne mučili z zmotno domnevo, da sem ne samo zlobna, temveč tudi neumna ženska.

Genevieve je to pot spoznala, da je vse končano, da te ženske ne bo omeščala in da je nasprotno imela morda Etienetta Dharilova prav, ko je v svoji strašni iskrenosti trdila, da bi ji ne mogla pomagati, tudi če bi hotela. Globoka žalost je napolnila srce mlade žene. Izginila je njena zadnja nada. Spoznala je, da se more zanesti samo še nase, če hoče premagati Kristijanovo blaznost in spoznala je, kako slabe so njene moči.